

Zpravodaj

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

3/2025

Bojová cesta volyňských Čechů v 1. československém armádním sboru

K 80. výročí osvobození

Vydejte se na cestu historického válečného příběhu, který se udál v období 2. světové války a jehož významnou součástí byli naši předkové. Žádná jiná česká menšina v zahraničí neudělala tolik pro svoji vlast jako volyňští Češi ve 2. světové válce. Myslím si, že mnoho věcí již bylo napsáno a řečeno, ale připomínat si některé věci znovu a znovu se stále ukazuje jako víc než vhodné.

Již v březnu roku 1939 Československo jako suverénní stát zmizelo z mapy světa a stalo se součástí Velkoněmecké říše. Vznikl Protektorát Čechy a Morava. Slovensko se odtrhlo a utvořilo samostatný stát spolupracující s hitlerovským Německem. Polsko si odkrojilo z československého území oblast kolem města Těšína a Podkarpatská Rus, tehdy nejvýchodnější část republiky, byla obsazena Maďarskem. Československá armáda byla rozpuštěna a donucena odevzdat zbraně, a to včetně systému pohraničních pevností. Mnozí příslušníci se s tímto faktem neztotožnili a rozhodli se odejít do zahraničí, přičemž povětšinou jejich kroky tajně zamířily do Polska. Hitlerovské Německo tak obsadilo a zlikvidovalo Československo s nečinným přihlížením evropských států.

Z obsazeného území Československa začali ilegálně překračovat hranice vojenští důstojníci, vojáci a další dobrovolníci a odcházeli zejména do Polska, kde se začala formovat československá zahraniční armáda. Na počátku to bylo několik desítek mužů soustředících se při československém konzulátu v Krakově. V době, kdy už nebylo možné ubytovat zvyšující se počet lidí a přicházeli stále další dobrovolníci, byl pro ně určen tábor v Malých Bronowicích nedaleko od Krakova. Začalo se s výcvikem pod vedením nadporučíka letectva Jiřího Krále. Dne 1. září 1939 bylo Polsko napadeno německými vojsky a 3. září vydal polský prezident dekret o zřízení České a slovenské legie. Čs. jednotka byla částečně nasazena do boje u města Tarnopol a začala se evakuovat na východ. Po přepadení Polska Sovětským svazem byla Česká a slovenská legie 18. září 1939 zajata Rudou armádou. Polsko podlehl

převaze německých, slovenských a sovětských vojsk a kapitulovalo.

Asi tisíc československých vojáků bylo v Sovětském svazu internováno na několika místech: v Kamenci-Podolském, v osadě Olchovce, Jarmolincy, Oranky a Suzdal. Ludvík Svoboda požádal sovětské úřady o materiální podporu jednotky, tzn. o ošacení, boty, teplé kabáty, přikrývky a přiděl potravin. Byl vytvořen „Speciální tábor pro internované čs. vojáky a důstojníky“ v Orankách.

Nejprve bylo možné pokračovat ve vojenském výcviku, ovšem následně to sovětské orgány zakázaly. Část vojáků chtěla co nejdříve odejít na západ a zapojit se do bojů proti nacistickému Německu. Byl dohodnut přesun internovaných československých vojáků přes Oděsu, Istanbul, Bejrút, Marseille a odtud vlakem do Agde (na jihu Francie), kde se formovala čs. jednotka na západě. Postupně odjelo necelých 700 osob, z nichž se mnozí v průběhu války vrátili na východní frontu, aby posílili armádní sbor v Sovětském svazu.

Na Volyni české obyvatelstvo sledovalo veškeré události s napětím a čekalo, jak se události budou vyvíjet dál. Zástupci českého honorárního konzulátu v Českém Kvasilově pozvali ještě před válkou příslušníky vznikající čs. zahraniční armády do českých vesnic v okolí Kvasilova. Do září 1939 byla vesnice Kvasilov v Polsku, avšak po obsazení a kapitulaci Polska v září 1939 se stal Kvasilov součástí Sovětského svazu. Vojenští dobrovolníci a utečenci z bývalého Československa, kteří se ocitli na území Polska, různými cestami dorazili na českou Volyn a využili pohostinství a zázemí zdejších Čechů. Vesnice Český Kvasilov se tak stala na několik měsíců domovem pro část čs. vojáků z Polska, ale i jiných utečenců z ČSR. Jeho příslušníci zde pobývali, cvičili a pomáhali místnímu obyvatelstvu až do března 1940, kdy se spojili s další skupinou dobrovolníků a odjeli do Oranek. Na cestu dostali od místních obyvatel velké zásoby potravin a teplého oblečení. S nimi odešlo také několik volyňských Čechů, aby se zapsali do vznikající čs. jednotky.

PIETY
ZA ČESKÝ
MALÍN

NOVÝ MALÍN
v sobotu
12. července
od 11 hodin

ŽATEC
v sobotu
19. července
od 10 hodin

Z regionů ...

Pozvánka pro region Šumperk

Region Šumperk pořádá pro své členy celodenní výlet, který proběhne dne 15. 7. 2025. Je pro nás naplánovaná návštěva Kolowratského zámku v Rychnově nad Kněžnou s prohlídkou města a další pohodové aktivity. Odjezd autobusu bude v 8 hodin z parkoviště naproti Penny marketu v Šumperku. Členové spolku si hradí vstupenku do zámku. Kdo budeme mít zájem se výletu zúčastnit, prosím o zpětnou zprávu do 10. 7. 2025.

Informace: Lada Cinegrová, tel.: 604 764 244 nebo Lenka Vlčková, tel.: 736 408 846 e-mail: lada-c@seznam.cz.

Zájezd regionu Litoměřice do Suchdola n. O.

Region Litoměřice ve spolupráci s předsednictvem CV SČVP srdečně zve Vás, členy a přátele z českých regionů na zájezd na pravidelné setkání moravských regionů do Suchdola nad Odrou.

Termín: 4. – 5. 10. 2025

Odjezd: 4. 10. v 7 hodin od hotelu Koliba Litoměřice

Nástupní místa na trase: Praha, Pardubice, Olomouc

Program zájezdu:

11 - 12 hod. - příjezd do Suchdola

12 hod. oběd a občerstvení

Následuje bohatý kulturní program

Předpokládaný konec ve 22 hodin, odjezd na ubytování do Valašského Meziříčí.

V neděli po snídani prohlídka města a místního zámku. Další zastávka je v Lošticích, spojená s možností nákupu olomouckých tvarůžků v podnikové prodejně. Následuje oběd v Pardubicích v místním pivovaru.

Předpokládaný návrat mezi 17. a 18. hodinou.

Cena zájezdu: 2700 Kč (doprava, oběd, občerstvení v Suchdole nad Odrou, ubytování se snídaní, vstupné na zámek, oběd). Členové Litoměřického regionu platí 2200 Kč.

Informace: předseda Miroslav Kučera, tel. 777 165 898, e-mail: mirek-kucera@email.cz.

Schůzky regionu Hlavní město Praha

Schůzky regionu budou probíhat pravidelně jednou měsíčně od července 2025, a to vždy poslední středu (kromě prosince) v měsíci od 13 hodin v tradičním salonku hotelu Legie, Sokolská 486/33, Praha 2. Nejbližší termíny setkání (středy): 30. 7., 27. 8., 24. 9., 29. 10., 26. 11. a 17. 12. (speciální vánoční setkání). Nové číslo bankovního účtu regionu Hlavní město Praha je: 4760655008/5500.

Pozvánka na pietu v Novém Malíně

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, z. s., region Šumperk pod záštitou starosty obce Nový Malín Mgr. Marka Štencle

**Vás zve na pietní akt
u památníku obětí Českého Malína
k 82. výročí vypálení obce**

v sobotu dne 12. července 2025 od 11 hodin

Program pietní vzpomínky:

10.30 – 11.00 příjezd hostů

11.00 – 11.30 kladení věnců u památníku v Novém Malíně (hraje vojenská hudba)

11.30 – 11.35 přivítání hostů

11.35 – 11.50 hlavní projev a zdravice hostů

11.50 – 12.00 ukončení pietní vzpomínky

12.00 – 12.25 panychida pravoslavné církve za oběti

Srdečně zveme členy a jejich přátele všech regionů.

Pozvánka na pietu v Žatci

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, z.s., region Žatec pod záštitou starosty města Žatce Ing. R. Laibla, CV SČVP Praha, MěÚ Žatec, KVV Ústí nad Labem, Vojenská posádka Žatec, ČSBS OV Žatec

**Vás zve na pietní akt
82. výročí vypálení Českého Malína na Volyni
v sobotu dne 19. července 2025 od 10 hodin
k památníku u hřbitova v Žatci**

Program:

9.30 příjezd hostů

9.50 nástup za věnce

10.00 kladení věnců

10.30 přivítání

10.35 hlavní projev

10.45 modlitba za oběti

10.55 zdravice hostů

11.05 závěr

**Současně zveme při příležitosti
78. výročí návratu volyňských Čechů
80. výročí osvobození
v sobotu 19. července 2025**

Program:

11.15 položení květin Dr. Edvarda Beneše na Kruhovém náměstí v Žatci

11.45 uctění památky Libuše Mrázkové u pamětní desky v Žatci Podměstí

13.00 oběd (v Chrámu chmele, nutná rezervace)

14.00 volný program

Zájemci o oběd v Chrámu chmele se přihlásí do 7. 7. 2025 na tel. 415 710 734 v PO od 10 do 12 hodin, nebo na e-mailu do 7. 7. 2025: scvp.zatec@seznam.cz. Příspěvek na oběd je 100 Kč.

Buzuluk – kolébka čs. armády na východě

Dne 22. června 1941 zaútočilo nacistické Německo na Sovětský svaz. Nastal důležitý okamžik i pro čs. vojáky, internované v Sovětském svazu. Sovětská vláda podepsala vojenskou dohodu s exilovou vládou v Londýně a povolila oficiální formování. Jako místo soustředění určila město Buzuluk.

Z internačního tábora z Oranek se 5. února 1942 zbylých 88 osob přesunulo do Buzuluku.

Po veřejné výzvě v sovětském rozhlase a novinách, aby se všichni českoslovenští občané nacházející se v Sovětském svazu hlásili do jednotky v Buzuluku, začali přijíždět dobrovolníci a dobrovolnice. Československé vojenské misi se podařilo také tzv. vyreklamovat tisíce československých občanů ze sovětských pracovních táborů, kde byli uvězněni nejvíce „pro nedovolené překročení hranic“, když prchali před německou a maďarskou okupací Československa.

Na příchod do Buzuluku vzpomínal Jaroslav Perný z Českého Kvasilova takto, přičemž jeho cesta sem vedla přes nucené vysídlení do Kazachstánu: *„Po příjezdu do Buzuluku jsme si museli nejprve kasárna zařídit pro slušné bydlení. Městská správa Buzuluku nám přidělila asi 10 ha lesa na materiál a na topení. Tak jsme káceli stromy. Zaváděla se stráž objektů, která se při čtyřicetistupňových mrazech střídala po hodině a strážný musel běhat, aby nezmrzl, nebo řezal a štípal dřevo, aby se zahřál. Do naší jednotky přijížděli lidé ze severních oblastí, a i přes nucený pobyt v karanténě měli v sobě někteří nějakou tu nákazu, nebo byli tak zesláblí špatným zacházením, že bylo nutné je uzdravit. Lékaři u jednotky měli dost práce. Přes usilovný tvrdý výcvik se i hodně pracovalo. Nejdříve jsme stavěli most přes řeku Samaru. Původně most vyhodili do vzduchu v roce 1918 čeští legionáři, když jeli přes celé Rusko do Vladivostoku. Za 11 dní most stál – dřevěný, dlouhý 68 m.*

Jak vypadal denní rozvrh hodin v důstojnické škole? Ráno budiček ve 4 hodiny, pak plavání přes řeku Samaru, na druhém břehu jsme proběhli s dřevěnou vlastnoručně vyrobenou puškou překážkovou dráhu, někdy následoval šerm bodákem, a zpátky přes řeku. Byla to rozcvička a zároveň ranní hygiena. Samara byla v těch místech široká 400–500 m. Dopoledne byl pochod s nějakým námětem. V 11 hodin oběd a do dvou hodin odpočinek (v poledne v červnu teploty dosahovaly 40 °C). Odpoledne byla teorie, topografie apod.“

Z přihlášených dobrovolníků byl postupně zformován 1. československý samostatný polní prapor v SSSR, který byl na začátku roku 1943 vyslán bojovat na frontu po boku sovětských jednotek proti německým. V Buzuluku nadále zůstával záložní pluk a připravovali se tu další příchozí pro službu v armádě.

Bitva u Sokolova - první bojové nasazení

Na konci ledna 1943 opustil 1. československý samostatný polní prapor v SSSR Buzuluk v počtu necelých 1 000 osob a zamířil na frontu. Zpočátku jela jednotka vlakem, ale protože na další cestě byla železniční trať zničená bombardováním, musel prapor nastoupit pochod, který byl 350 kilometrů dlouhý. Pochodoval v mrazech, ve sněhu, pak zase ve vodě, protože tálo. Pohybovat se mohl jen v noci, protože ve dne ho pronásledovala a odstřelovala nepřátelská letadla.

Německá armáda zahájila opětovný postup proti Rudé armádě, i když byla poražena u Stalingradu, a nehodlala se vzdát. Některá města byla dobyta a znovu ztracena. To se stalo i s městem Charkov, kde si měly čs. jednotky odpočinout po namáhavém přesunu. Po velmi krátkém odpočinku byla vyhlášena pohotovost a další přesun vedoucí ke splnění určeného bojového úkolu.

Sovětské jednotky byly vyčerpané a potřebovaly posilu. Československá jednotka měla bránit úsek dlouhý asi 10 kilometrů u vesnice Sokolovo – proto byla následně tato operace nazvaná jako „boj o Sokolovo“. Vesnice se stala důležitým bodem obrany a zdejší kostel stanovištěm velitele obrany – nadporučíka Otakara Jaroše. Nepřátelské jednotky musely být zastaveny, aby nepostupovaly dál proti těm sovětským. Došlo ke krvavé bitvě, během níž padly desítky čs. vojáků včetně velitele obrany Otakara Jaroše. Přesto byl úsek obrany udržen a útok nepřátel na určitou dobu zastaven.

Padlo zde přes 80 příslušníků praporu, více jak 100 osob bylo zraněno. Mezi padlými bylo i několik volyňských Čechů.

Výcvik v Novochopersku – z praporu brigáda

Po bitvě u Sokolova se československý prapor soustředil v Novochopersku ve Voroněžské oblasti, kde se plánovalo doplnění příslušníky náhradního pluku z Buzuluku. Zde se vytvořilo středisko.

Do jednotek přišly další ženy – především z Podkarpatské Rusi. Byly zařazovány ke všem jednotkám. Nejvíce bylo žen ve zdravotnické službě, dále to byly spojačky (telefonistky a radistky), ženy pracovaly také na osvětě, ve štábní kanceláři, v kuchyni a prádelně. Zdatné ženy byly přidělovány i k protiletadlovému dělostřelectvu. Zde byla velmi fyzicky náročná a nebezpečná služba. S obsluhou děl souviselo i náročné zakopávání a maskování děl na pozicích za každých podmínek, v mrazu, dešti či blátě. Zároveň část mužů prošla výcvikem v tankové škole, takže brigáda již mohla mít i vlastní tankovou jednotku.

Mezi prvními tankisty z řad volyňských Čechů byl i Josef Toušek. Pocházel z České Hulče a jeho cesta do armády nebyla také příliš přímočará. Začala roku 1941 narukováním do sovětské armády. Po vypuknutí války byl převelen do pracovního oddílu na velmi těžké práce všeho druhu až za Ural do tajgy. Pracoval v lesích na kácení stromů v mrazech až do - 40 °C, a to až do konce února 1942. Když se dozvěděl o formování čs. jednotky na území SSSR, odjel do Buzuluku a byl přijat v dubnu 1942 k četě protitankových pušek a byl zapojen do prvního boje o vesnici Sokolovo. Po vzniku 1. československé samostatné brigády v Novochopersku byl vybrán do tankového učiliště v Tambově. Po jeho absolvování jako velitel tanku Jaroš bojoval u Kyjeva, Rudy, Bílé Cerkve a Žaškova. Po příchodu na Volyň vstoupili do jednotky i jeho sourozenci. Josef Toušek velel tankové rotě, mladší bratr Rostislav byl velitelem tanku, starší Michal vykonával spojku u 3. tankového praporu se štábem brigády a sestra Anna zdravotní a chirurgickou sestru na ošetřovně tankové brigády. Když předběhneme události – všichni společně pak bojovali v Karpatsko-dukelské operaci. V březnu 1945 byl svědkem smrti svého mladšího bratra a také jej musel na místě vlastnoručně zakopat.

I to patřilo mezi drsné osudy mnoha volyňských Čechů, kdy byli svědky smrti svých dětí, sourozenců, příbuzných, kamarádů z dětství nebo z vedlejší vesnice.

Bitva o Kyjev

Hlavní město Ukrajiny bylo významným strategickým centrem pro sovětské velení. V plánu bylo dobýt a obsadit Kyjev do 7. listopadu 1943. Do této velké operace se zapojila i posílená československá brigáda v počtu asi 3 500 příslušníků. Operace započala obrovskou dělostřeleckou přípravou 3. listopadu, kdy na jednom kilometru bylo soustředěno 350 děl. Celkově bylo do boje zapojeno obrovské množství jednotek Rudé armády. Z čs. brigády byly nasazeny veškeré jednotky – dělostřelci, pěšáci, ženisti, tankisti či samopalníci. Významný a hrdinský byl postup československých tankistů a samopalníků. Podařilo se jim s pomocí dalších jednotek překonat protitankový příkop. Tankisté nečekali na sousední sovětské jednotky a pokračovali v boji. Postupně se blížili do centra města, likvidovali německé jednotky

a zachránili podminovaný most, který byl strategickým bodem. Otevřeli tak cestu do ulic Kyjeva. Svým hrdinstvím se zapsali i do srdcí obyvatel, kteří je vítali s velkým nadšením. Do centra Kyjeva se českoslovenští vojáci probili 6. listopadu brzy ráno.

Mezi „tanková esa“, která se podílela na osvobození Kyjeva, patřili Richard Tesařík a Josef Buršík. Samopalníci tankového praporu bojovali pod velením Antonína Sochora. Tito tři muži byli jmenováni Hrdiny Sovětského svazu a byl jim udělen Řád Lenina. Celá brigáda jako útvar získala Řád Suvorova II. stupně a Řád Bohdana Chmelnického I. stupně. Následně byly vyznamenány desítky statečných příslušníků čs. brigády.

Příchod volyňských Čechů

Po osvobození Rovenské oblasti (kolem města Rovna na Volyni) v únoru 1944 bylo možné uskutečnit nový nábor do československé brigády. Velení vědělo, že v této oblasti se nachází české vesnice, a předpokládalo, že se budou zdejší obyvatelé hlásit od armády. Mnoho volyňských Čechů již v brigádě bylo, a tak se rozjeli do českých vesnic, aby prováděli nábor. Skutečně již od února dobrovolně přicházely k brigádě desítky volyňských Čechů a hlásily se do armády. Oficiálně začala odvodní komise fungovat od 19. března 1944.

Uskutečnila se velká sbírka na tanky – přesněji „na tankovou kolonu“. V době, kdy se armádní sbor nacházel na Volyni, se často zajíždělo do českých vesnic pro potraviny, neboť zásobování sovětské armády bylo velmi špatné. Ještě do Vánoc posílali lidé z českých vesnic armádě stovky vánoček, chlebů, jablek a klobásek pro vylepšení těžkého života na frontě.

Nečekaně se počet dobrovolníků z Volyně každým dnem zvyšoval, a tak v květnu bylo rozhodnuto, že brigáda se přeformuje na armádní sbor. Celkově se do armádního sboru přihlásilo něco přes 11 000 volyňských Čechů, ale u odvodní komise obstálo 10 500. Povinný byl věk od 18 do 55 let a zdravotní způsobilost, proto někteří u odvodní komise záměrně svůj věk zvyšovali, aby mohli do armády. Přicházely celé rodiny volyňských Čechů a podle statistik vstoupil do armády každý čtvrtý volyňských Čech.

Karpatsko-dukelská operace

Na Slovensku na konci srpna 1944 vypuklo povstání proti německým okupantům. Vzápětí se naplánovala bojová operace s cílem pomoci slovenským povstalcům. Vojska Rudé armády a 1. čs. armádního sboru stála před těžkými boji v neznámých podmínkách, v horském lesnatém terénu s použitím běžných zbraní a bojových prostředků, které byly dosud používány na rovině. V armádním sboru bylo mnoho nováčků, kteří neměli vůbec žádnou bojovou zkušenost a absolvovali poměrně krátký výcvik. Na počátku září se armádní sbor přesouval směrem k polskému městu Krosno. Cituji z hlášení o bojové činnosti 1. čs. sboru v SSSR: „Dne 8. září 1944 v 7.25 hod. byla zahájena operace „dělostřeleckou přípravou“ a v 8.45 vyrazily jednotky Rudé armády k útoku s úkolem prolomit nepřátelská postavení... 1. čs. sbor s 25. tankových sborem měl za úkol druhého dne ofensivně být zasazen do průlomu čáry Ilja – Jasenka.

Německá posádka v Krosně kladla silný odpor, a proto cíl nebyl prvního dne dosažen. Jednotky sboru vstoupily druhého dne do boje na čáře Vrocanka – Bobrka... V první dny operace, které zejména znamenaly přepad ve vesnici Vrocanka a Machnowka, přinesly obrovské ztráty v řadách bojujících. Za dva dny padlo 197 osob, 384 bylo zraněno a nezvěstných bylo 30. Mezi padlými byly i první ženy...“

Na Karpatsko-dukelskou operaci vzpomínal Mikuláš Končický, narozený ve vesnici Trostjance u Dubna následovně: „Dne 30. září 1944, těsně před hranicemi Československa, se Němci trefili do mého tanku a zničili mi ho. Tehdy tu byla obrovská nepřízeň počasí a terénních podmínek, že se o tom nedá dneska povědět, ... to lilo v jednom kuse, samé bahno, nerovnej terén, a toho 30. září jsme šli do útoku. Na státní hranici – co by kamenem dohodil. Ale my jsme se blížili v tom bahně pomaličku a byli jsme takovými terči pro německá protitanková děla a tanky, které tam byly. Oni samozřejmě na nás tam čekali. Takže jsme při takovém nepříznivém manévru v terénu dostali zásah do nádrže, která byla proražená a tank začal hořet a my jsme museli ven. A uprostřed německých zákopů jsme museli opustit tank a probíjet se zpátky k našim. Jenomže Němci nás neustále odstřelovali a ohrožovali... Můj tank byl zničený tak jsem převzal tank po kapitánu Vránovi, který tam zahynul... i celá jeho osádka.“

Plány o rychlém dobytí a překročení Karpat se neuskutečnily. Ženy a muže v armádním sboru čekal náročný zalesněný horský prostor spojený s nepříznivým deštivým počasím a bahnitým terénem. Místo plánovaných několika dnů trvala operace přes padesát dnů. Některé dny se posouvalo dobyté území doslova o metry, horské výšiny byly opevněné německými odstřelovači a jako skoro nedobytné působily v čs. řadách velké ztráty.

Zdravotnice Irena Malínská, narozená v Mlynově, považovala počátky Karpatsko-dukelské operace a dobývání hranic za nejhorší období své působnosti v armádě: „Radost z dosažení československé hranice 6. října 1944 vystřídaly desítky raněných zejména z přední frontové linie. Doktoři prováděli samé amputace nohou a rukou. Kde se vstoupilo, tam bylo zaminováno... Přivezli raněného... Tento raněný měl utrženou nohu a ruku. Když jsem se ho zeptala, jak se to mohlo stát, odpověděl: „Vy si to nedovedete ani představit, jak je tam vše zaminováno. Na co sáhnete, kam vstoupíte, samá mina. I já jsem stoupl na minu, ta mi utrhla nohu, a když jsem padal, upadl jsem na druhou minu a přišel jsem o ruku...“

Významnou úlohu při postupu armádního sboru v zaminovaném území plnili ženisté. Po celou dobu operace se nacházela v horském terénu rozsáhlá a nepřehledná minová pole. Zákeřnost nepřítele spočívala také v netypickém zřizování protitankových min, mnohdy kladených v několika vrstvách nad sebou. Miny byly pokládány i v lidských obydlích, na prahy domů a i do kamen, kde po zatopení vybuchly. Zranění a ztráty na životech v důsledku výbuchu min byly obrovské. Na začátku dubna 1945 převzal velení sboru Karel Klapálek, protože dosavadní velitel sboru Ludvík Svoboda byl jmenován novým ministrem obrany obnovující se československé vlády.

Ostravská operace

Proti vstupu Rudé armády a čs. jednotek bránili Němci zejména českomoravskou hranici, poněvadž tu vedla přístupová cesta do země. Pro Německo bylo důležité udržet především Ostravsko, které disponovalo těžkým průmyslem a zásobovalo německé zbrojení. Německá strana tvrdě bránila strategická místa, i když již od začátku roku 1945 utrpěla několik porážek. Velení 1. čs. armádního sboru rozhodlo, že na tuto operaci bude přesunuta 1. čs. tanková brigáda. Operace byla zahájena 10. března, přičemž do počáteční fáze nebyly podle plánu čs. jednotky zapojeny. Jejich bojový vstup byl ustanoven až na 24. března při osvobození měst Žory a Wodzislaw, která se dnes nachází v Polsku.

Ze slavnostního defilé 17. 5. 1945 v Praze. Zdroj: archiv autorky.

Na československé území vstoupila tanková jednotka u obce Sudice. Osvobozovací boje této části Moravy byly tak těžké, že tanková brigáda ztratila polovinu svých tanků.

Město Opava bylo osvobozeno především jednotkami Rudé armády a bylo během dobývání takřka celé zničeno. Dne 30. dubna byla osvobozena Ostrava a bojová operace byla ukončena až 5. května 1945, kdy jednotky postoupily k Olomouci. Celkově Ostravská operace trvala 57 dní.

Hlavní roli v této operaci sehrála 1. čs. samostatná tanková brigáda, která byla vyznamenána jako celek třemi Čs. válečnými kříži 1939 a dalšími vyznamenáními. Tanková brigáda se pyšnila nejen přídomkem „Dukelská“, ale nově i „Ostravská“. Její příslušníci pak obdrželi celkem ještě 306 Čs. válečných křížů 1939. Na začátku Ostravské operace měla brigáda 60 tanků, před Ostravou však již jen šest.

Velmi důležitou součástí tankové brigády byli mechanici, kteří museli za pochodu opravovat tanky a vracet je zpět do boje. Mnohdy byli samotní tankisté zdatní opraváři a dokázali si poradit s opravou.

Bojové operace se účastnili i českoslovenští letci - 1. československá smíšená letecká divize - jejichž velitelem byl František Fajtl. Jejich úloha spočívala v podpoře čsl. jednotek a ničení pozemních cílů nepřítele.

Osvobození Moravy

Zatímco se českoslovenští tankisté podíleli na osvobozování města Ostravy, další části 1. čs. armádního sboru osvobozovaly Slovensko. Cesta sboru k moravským hranicím nebyla vůbec lehká, neboť ustupující německá armáda ničila mosty přes řeku Váh. Ženíjní jednotky měly plné ruce práce, aby mosty opravily, nebo zajistily jakoukoliv přepravu přes rozvodněnou řeku.

V noci z 1. na 2. května stanuly první čs. jednotky na úpatí pohoří Javorníky. Zde na hraničních hřebenech mezi Moravou a Slovenskem pronásledovaly jednotky ustupující německou armádu, která byla vytlačována i z jiných stran Rudou armádou. Postupně osvobozovaly území od Velkých Karlovic přes Hovězí směrem ke Vsetínu. Místní obyvatelstvo se snažilo napomáhat postupujícím československým jednotkám, dělat průvodce v neznámém kraji a upozorňovat na postavení nepřátel.

Německá armáda se rozhodla při svém ústupu zcela zničit město Vsetín, přičemž chtěla způsobit co největší škody na komunikacích (mosty a nádraží) a na místním závodu Zbrojovky. Němci se na poslední chvíli snažili zajmout a popravovat velké množství civilního obyvatelstva, což bylo nakonec překaženo místním odbojem, který byl podpořen blízkými se údernými jednotkami čs. armádního sboru. Vsetín se podařilo osvobodit 4. května. K jedné z nejtragičtějších událostí na konci války při osvobozovacích bojích na Moravě došlo 6. května 1945 na Hané ve vesnici Rymice. Spojářská jednotka při cestě z Holešova omylem zajela k této vsi, která byla dosud obsazena Němci a po minometném přepadu byly na místě zabity přes dvě desítky mužů. Němečtí vojáci projevili takovou surovost, že ani zraněným nedali šanci a všechny na místě dobýjeli.

a všechny na místě dobýjeli. A tak v posledních dnech války, v době, kdy už mnozí slavili vítězství, v okolí Rymice padlo více jak třicet příslušníků armádního sboru.

Oslava vítězství

Na začátku května 1945 byla sestavena rychlá skupina 38. sovětské armády, do které byli zařazeni i českoslovenští tankisté a automatčáci s úkolem co nejrychleji postoupit k Praze. Další motorizovaná skupina se zvláštním oddílem měla zajistit Pražský hrad před příjezdem prezidenta Edvarda Beneše. Cestou ještě vojáci sváděli boje s prchajícími německými jednotkami. Jednotlivé čs. vojenské části postupně dorazily 9. a 10. května, kdy už hlavní město oslavovalo vítězství. To však nesnižuje hrdinství těch, kteří se zdrželi při osvobozovacích bojích na Moravě. Vše svědčí o tom, že ani na konci války se nepřítel nehodlal jen tak lehce vzdát.

První československé tanky, které dorazily na nádvoří Pražského hradu, měly čísla 603, 040 a 725. Velitelem tanku č. 603 byl Karel Šerák, další jména tankistů byla Alexander Hroch nebo Valerián Klaban. Během několika dnů dorazil do Prahy celý 1. čsl. armádní sbor, byl zde ubytován a chystal se na slavnostní pochod, jenž se připravoval na 17. května. Všichni jeho příslušníci obdrželi vycházkové stejnokroje a některé ženy svoje první nylonové punčochy ke stejnokrojové sukni.

Život vojáků se měl pomalu navracet do každodenních kolejí. Ovšem většina armádního sboru stále sloužila i přes léto a jeho příslušníci byli z armády postupně uvolňováni ve vztahu k potřebnosti jejich funkce. Mnoho zdravotnic zůstávalo ve službě, jelikož v některých regionech se rozmohl tyfus, ale také se vyskytovaly úrazy způsobené neopatrným zacházením s vojenskou municí, která se stále nacházela na osvobozeném území. A v nemocnicích nadále zůstávali zranění a invalidní vojáci, o které bylo nutné pečovat. Tankisté byli povoláni na obranu severních hranic, na Těšínsko, kde se Poláci snažili ohrozit suverenitu čsl. hranic. A určitá část mužů a žen se rozhodla věnovat svůj život vojenské kariéře a zůstala sloužit v nově se budující československé armádě, kde mohla nabídnout praktické zkušenosti z války.

Po válce

Většina příslušníků armádního sboru nebyla vojáky z povolání, a proto se po ukončení války většina chtěla vrátit zpět do civilního života a pokračovat ve své původní profesi. Mnozí z nich se chtěli usadit a začít poklidně žít v nových podmínkách poválečné republiky. Nejen v armádním sboru, ale v dalších zahraničních armádách sloužili volyňští Češi, kteří si přáli žít v Československu, a tak se rozhodli požádat prezidenta republiky Edvarda Beneše o povolení zůstat v Československu. Země byla po válce vyčerpaná a současně se připravoval odsun německé menšiny. Bylo nutné osídlit pohraničí a co nejdříve nastartovat rozvoj hospodářství, proto prezident Beneš přijal prosbu volyňských Čechů a obecně vyzval všechny Čechoslováky žijící v zahraničí k návratu do své vlasti. Z volyňských Čechů, příslušníků armádního sboru, vznikla zvláštní vojenská skupina Žatec, která měla za úkol postupně volyňské Čechy demobilizovat a umožnit jim najít si místo k usídlení. Důstojníci z řad volyňských Čechů se podíleli až do roku 1947 na organizaci a usídlování volyňských Čechů po celém Československu. Většina těchto Čechů se uplatnila v zemědělství a napomohla tak k poválečné obnově československého hospodářství.

Text: Dagmar Martinková (Úryvky z vlastní knihy „Na pozvání cara“ a výstavy „Cestou 1. čsl. armádního sboru“, která se nyní nachází v Masarykově muzeu v Hodoníně do 13. 7. 2025.)

Vyšel Sborník podle vzpomínek pamětníků

V letošním roce si připomínáme 80. výročí osvobození Československa a znovuzískání svobody pro naši zemi, nejvýznamnější událost novodobých českých dějin. U příležitosti výročí květnového Dne vítězství vydal Městský úřad v Kryrech druhé, doplněné a rozšířené vydání publikace Sborník podle vzpomínek pamětníků, které autorka Marie Čonková sepsala v samostatných medailoncích podle dostupných faktů, vyprávění potomků a nejbližších příbuzných. Sborník obsahuje nejen příběhy přímých účastníků 2. světové války, ale i rodinných příslušníků, je zmíněn holokaust, sokolstvo v odboji za protektorátu, soužití Čechů a Němců za okupace a také události 1. světové války. Publikace je k zakoupení u Městského úřadu v Kryrech, Hlavní 1, 439 81 Kryry, případně lze také zapůjčit ve všech národních knihovnách.

Vyšel Frontový deník Vl. Kalcovského

U příležitosti 80. výročí bojů Ostravsko-opavské operace a osvobození Československa vydala Československá obec legionářská u nakladatelství EPOCH knihu Frontový deník, která je sbírkou vzpomínek Vladimíra Kalcovského, někdejšího příslušníka 3. tankového praporu 1. československé samostatné tankové brigády v SSSR. Jedná se již o sedmáctý příspěvek do Edice paměti ČsOL, druhý z pohledu veterána druhého odboje. K vydání připravil editor Jan Valíček. Publikace „Frontový deník“ je k zakoupení v běžné knižní distribuci, za zvýhodněnou cenu pak u ČsOL v Muzeu československých legií, na Legiovniku nebo na e-shopu EPOCH.

Velikonoční putování za historií

Někdo tráví velikonoční svátky v kruhu rodiny, ale my, spolky volyňáků ze Šumperska a Prahy, jsme přijali pozvání spolku volyňáků Olomouc, na trochu toho poznání naší historie. A program byl opravdu velmi pestrý. Sice nám počasí zpočátku moc nepřálo, ale přece nás trocha deště nezastaví. Nejprve jsme navštívili zámek Slavkov – Austerlitz, monumentální barokní sídlo Kouniců, které je spojené s Napoleonovou bitvou u Slavkova. Večer jsme společně strávili ve vyhlášeném rodinném vinařství Jedlička v Bořeticích, kde ochutnávka vín nebrala konce. A i náš zpěv lidových písní nezněl tentokrát tak falešně, a to hlavně zásluhou mého strejdy Slávy, který udával tón.

Na druhý den nás čekala návštěva památníku Internálního tábora Svatobořice, který je pietním místem a expozicí mapující smutnou historii nejenom druhé světové války. Já znám hrůzy, které zažili naši blízcí, pouze z vyprávění babiček a dědečků, a teď i při setkáních se členy našich spolků. Z těchto jejich zážitků, ale i při návštěvách podobných míst, jako bylo toto, vždy neskutečně mrazí. Na zpáteční cestě jsme zvládli prohlídku baziliky Velehrad, která je významným poutním místem spjatým s působením sv. Cyrila a Metoděje na Velké Moravě. Prošli jsme se historickým centrem Uherského Hradiště a naše putování jsme zakončili prohlídkou Květné zahrady v Kroměříži.

Na závěr mi dovolu poděkovat všem, kteří se naše putování účastnili a po celou dobu byli ve skvělé náladě i kondici. A velké díky patří i Mírovi Neradovi, který nás na tuto akci pozval.

Text: Lada Cinegrová, foto: Wikipedie

Z ustavující schůze 26. 3. 2025.

Zpráva o činnosti pražského regionu

Na členské schůzi pražského regionu 22. 3. 2025 se část jeho členů rozhodla založit si region s novým názvem pod vedením pana Loukotky. Zbytek členů se rozhodl zůstat v regionu stávajícím a na své členské schůzi si – na základě výzvy M. Srbeckého – jako jednu z variant odhlasoval doplnění názvu na „region Praha-Vyšehrad“, které čeká na registraci v SČVP. Následně jsme se sešli třikrát – 26. 3., 30. 4. a 28. 5. V přátelské atmosféře jsme si u kafe a zákusků, připravených Miluškou Průšovou, vyslechli aktuální informace, vyměnili své názory a popovídali. Na poslední schůzi jsme s radostí konstatovali, že počet našich členů narůstající potenciál – blíží se už ke třiceti. Součástí jejich programů byly také plánované power-pointové prezentace na aktuální témata, která bez mýtů dokreslila příčiny dění a pocity volyňských Čechů v této lokalitě, a to: „Rozdělení Volyně v březnu 2021“ a „80. výročí konce 2. světové války“ (Miloslav Košťál). Na červnovou schůzi je naplánována prezentace na téma „Poválečná adaptace volyňských Čechů a školství“ dokreslená životním příběhem Marie Kloučkové. Další zajímavá, méně publikovaná témata, na které budeme k přednáškám zvat také historiky, plánujeme následně.

Miloslav Košťál podal zprávu o své účasti na dvou akcích a zájezdu kladenského Spolku pro zachování odkazu českého odboje k 80. výročí dvou událostí, které se dotýkají i volyňských Čechů: Odvezení bývalého čs. legionáře a člena gen. štábu čs. armády, armádního generála Vojtechovského, do táborů Gulag (pieta u pamětní desky jeho tehdejšího bydliště a promítání filmu s panelovou diskusí na Staroměstském náměstí) a Ostravsko-opavské operace. Na příštích setkáních budou podávány informace o dalších zajímavých akcích a zájezdech pořádaných také externími institucemi a spolky.

Nadále se budeme tradičně scházet vždy poslední středu každý měsíc v restauraci hotelu OSTAŠ, Orebitská 601/8. Příští setkání je ve středu 25. června 2025 od 13:00 hod. a pak až po prázdninách. Přijďte mezi nás – srdečně zveme také volyňské badatele, zájemce o členství a sympatizanty.

Text a foto: Miloslav Košťál

V Krásném Dvoře u pomníku

Letošním rokem si v těchto květnových dnech připomínáme 80. výročí ukončení 2. světové války. Kupičovští rodáci, a v dnešní době převážně jejich potomci z Krásného Dvora a okolí, se sešli 8. května 2025 k uctění památky padlých ve 2. světové válce u pomníku padlých na náměstí v Krásném Dvoře. Naši skupinku podpořila i Mgr. Lea Jandová, starostka obce Krásný Dvůr, a veliký dík patří za účast Vladimíru Čejkovi, pravoslavnému knězi. Položením věnců, zapálením svíček jsme si připomněli, kdy volyňští Češi vstoupili do 1. Československého armádního sboru – Svobodovy armády, bojovali za osvobození Československa, kde ani nevyrůstali a někteří položili své životy za osvobození vlasti. Čest jejich památce.

Vladimír Čejka tomuto setkání dodal duchovní rozměr, modlitbou uctil památku padlých. Naše setkání jsme ukončili posezením na obci Krásný Dvůr při malém občerstvení, v družném povídání, v ožívování vzpomínek na naše blízké, kamarády.

Text a foto: Anna Pastorová

Po stopách Ostravsko-opavské operace

K 80. výročí

Ve dnech 16. - 18. 5. 2025 jsem se zúčastnila zájezdu k 80. výročí Ostravsko-opavské operace a po Karpatsko-dukelské operaci se tak více seznámila s další významnou etapou bojů na cestě 1. čs. armádního sboru. Zájezd zorganizoval kladenský Spolek pro zachování odkazu českého odboje, poděkování patří jeho předsedkyni Gabriele Havlůjové. Zájezdu se zúčastnili také studenti kladenského gymnázia a několik potomků volyňských Čechů - příslušníků 1. čs. armádního sboru. Průvodci zájezdu byli Hana Bílková a Milan Košťál.

První den jsme si prohlédli dvě prvorepubliková železo-betonová vojenská opevnění. Tvrz Haničku v Orlických horách a Pěchotní srub v Milostovicích. Překvapila mě jejich mohutnost (z okolí bydliště znám jen malé objekty - „řopíky“), vybavení a rychlost realizace – např. šest objektů tvrže Hanička bylo postaveno za 24 měsíců. Druhý den byl věnován Ostravsko-opavské vojenské

Tvrz Hanička – průčelí dělostřeleckého objektu se stopami po testování německých střel.

opavské vojenské operaci (10. 3. - 5. 5. 1945). Jejím původním záměrem bylo za 8 dnů osvobodit prostor Ostravska a Moravské brány, která se rozkládá po toku řeky Odry až do Přerova. Obdobně jako Karpatsko-dukelská operace se však protáhla na téměř dva měsíce, protože musela překonávat urputnou německou obranu s pěti obrannými pásmy, jejichž součástí byly i čs. prvorepublikové pevnosti. Boje byly komplikovány také tím, že Němci chtěli za každou cenu zachovat (nebo totálně zničit) jednu ze svých posledních surovinových a průmyslových lokalit - Ostravsko, Karvinsko a Třinecko. Cílem Rudé armády, jejíž součástí byly československé jednotky – především 1. čs. samostatná tanková brigáda a 1. čs. smíšená letecká divize Františka Fajtla, bylo vše dobýt s minimálním poškozením ve prospěch poválečné obnovy ČSR i za cenu vysokých ztrát na lidských životech.

Jelikož se Rudé armádě nepodařilo do Moravské Ostravy vstoupit přes řeku Ostravici ze Slezské Ostravy, bylo nutné v rámci změny strategie provést obchvat přes Opavsko. Zajímavým faktem pro mě je, že Ostrava byla dobyta ve stejný den jako Berlín – 30. 4. 1945. Při těchto devíti zastaveních jsme položili věnce a poklonili jsme se všem hrdinům nebo také zazpívali československou hymnu: Hanička (památník J. M. Nováka), Milostovice, Štítina (památník Heliodora Píky a průzkumníka Ivana Kubince), Hrabyně (Národní památník 2. světové války, symbolický hřbitov se třemi tisíci jmen sovětských a československých vojáků a civilistů, vnější expozice těžkých zbraní), Komenského sady (Památník Rudé armády a deska tankisty Štěpána Vajdy), pamětní deska tankisty Josefa Gregora u Nové radnice, Most Miloše Sýkory (pamětní deska a pomník), Památník osvobození s tankem č. 051 Nikolaje Ivanjuka. Třetí den byl věnován výstavě k 80. výročí konce 2. světové války v bruntálském zámeckém muzeu a lázeňské procházce v Karlově Studánce. Ve výběžku na čs.-polské hranici totiž proběhla paralelně s Ostravsko-opavskou operací ve dnech 18. - 22. 3. 1945 operace osvobození Osoblažska.

Zájezd přispěl k lepšímu poznání souvislostí a pochopení smyslu největší druhoválečné bitvy na území České republiky a toho, co nejenom zde prožívali naši předkové - vojáci.

Text a foto: Eva Krausová

Pietní akty na Tršicku

Piet k 80. výročí ukončení války v Přestavlkách a Kyjanicích v Olomouckém kraji, konaných dne 26. dubna 2025, se za SČVP zúčastnili Dagmar Martinková a Jan Pavlica.

Přestavky a Zákřov byly vypálené vesnice, jež zničili nacisté a vlasovci takřka na konci války. K tomuto se poutá také vraždění u Žalova (poblíž Kyjanic) a v Javoříčku. Jmenované vesnice byly rozkradeny a některé domy vypáleny. Byli povražděni převážně civilisté, a to za údajnou pomoc partyzánům - jednalo se však jen o záminku. Dnes se na místech nachází několik památníků obětem, včetně památníku oběti holocaustu v Tršicích, neboť místní mimo jiné pomáhali ukrývat židovskou rodinu.

Text a foto: D. Martinková, J. Pavlica, E. Langpaulová

Pietní akty v Chomutově

Dne 8. 5. 2025 proběhly v Chomutově pietní akty k uctění památky padlých položením květin a věnců. První pietní akt proběhl v 9 hod u památníku padlých rudoarmějců na hřbitově v Chomutově, poté jsme se přesunuli do centra města a v 10 hod proběhl akt u památníku Obětem válek v městském parku. V 11 hod se konala pieta u pomníku pochodu smrti na hřbitově v Horní Vsi (dnes součást Chomutova) ulice E. Krásnohorské. Cestou přes Chomutov bylo zavražděno 111 vězňů pochodu, kteří jsou pochováni v pravé části zdejšího hřbitova spolu s 25 vězni z projíždějícího vlakového transportu. V levé části hřbitova je hromadný hrob 27 válečných zajatců (Britů, Francouzů, Belgičanů) a 65 nuceně nasazených na práce v říši - Rusů, Ukrajinců, Poláků, Francouzů a Italů, kteří zahynuli v Chomutově v průběhu válečných let. Ve 12 hodin se konala pieta v Domině 4 km nad Chomutovem směrem k Hoře Sv. Šebestiána u Pomníku obětem 2. světové války a další pieta v Domině o 270 metrů níže u pomníčku dalších dvou obětí pochodu smrti ve dnech 16. a 17. 4. 1945. Poslední pieta se konala v 14 hod u památníku osvoboditelům v Údlících u Chomutova. Všechny těchto piet se zúčastnili i členové SČVP.

Text: Jaroslav Báča, foto: M. Zezula

80. výročí osvobození v Litoměřicích

Dne 8. května jsme se zúčastnili pietního aktu na místním hřbitově u pomníku obětí 2. světové války v rámci 80. výročí osvobození naší vlasti. Za účasti představitelů města Litoměřice, Obce legionářů a vojenských veteránů a Památníku Terežín jsme rovněž položili květiny. Akci zahájil místostarosta města Mgr. Jan Adámek a hlavní projev přednesl předseda regionu Litoměřice Miroslav Kučera. Poté jsme se odebrali k památníku Richard, kde jsme rovněž uctili památku 4,5 tis. lidí, kteří zde ve válce zahynuli. Projev přednesl Ing. Oldřich Lacina, předseda obce legionářské. Obě akce obohatily hudebním vysoupením zástupkyně ZUŠ.

Text a foto: Daniela Zelenková

Výročí konce 2. sv. války na Broumovsku

Dne 8. 5. 2025 si členové SČVP regionu Broumovsko připomněli 80. výročí ukončení 2. sv. války na vojenském hřbitově v Martinkovicích.

Položili jsme věnce k centrálnímu památníku obětem 1. sv. války, památníku rudoarmějců a u pomníku hrdiny 1. čs. armádního sboru Josefa Ledviny. Zde přednesli svoje projevy starosta Martinkovic pan Jirka a náš člen A. Stejskal. Ten vzpomenu všechny volyňské Čechy, kteří bojovali v 1. československém armádním sboru a po válce se usadili na Broumovsku. Po skončení pietního aktu se členové SČVP Broumavska odebrali do místního Komunitního centra, kde proběhlo společné posezení.

Text a foto: Miroslav Gol

Jedna z prvních piet v Krupce

U památníku 313 obětí pochodu smrti u Krupky se 24. dubna 2025 konalo slavnostní shromáždění k 80. výročí konce druhé světové války. Za účasti desítek hostů z Česka i zahraničí zazněla slova úcty k obětem i výzvy k uchování hodnot, na nichž stojí svobodná společnost.

Senátor Jan Schiller připomněl brutalitu nacistických transportů smrti a vyzval k nezapomnění, respektu a lidskosti. Zástupkyně velvyslanectví USA Lisa Spink zdůraznila sílu paměti a odvahu i utrpení bezejmenných obětí. Biskup Stanislav Příbýl varoval před pýchou a ztrátou úcty k životu. Starosta Krupky Jan Kuzma připomněl, že památka tragédie zůstává živá a svoboda není samozřejmost. „Paměť je mocný nástroj proti opakování minulosti. Právě v nejisté době si musíme připomínat, kam až může vést nenávisť a pohrdání lidským životem“, uvedl.

Navzdory dešti přišli velvyslanci, zástupci státu, kraje, armády, církví i veřejnosti, aby společně uctili památku nevinných.

Připravila: V. Holmanová, E. Langpaulová, foto: V. Holmanová

Pietní akty v Kryrech a okolí

Ve středu 7. května se u pomníků v Kryrech, Stebně, Běsně a Strojeticích uskutečnily pietní akty k připomenutí obětí druhé světové války. Akty vedlo vedení města Kryr starosta Václav Kadleček, místostarosta Josef Kolář a přidala se k nim skupinka asi deseti lidí. Památník v Kryrech u Sokolovny je veden jako obětem 1. sv. války a 2. sv. války a květiny tam položila také KSČ a ČSOL. Dále se pokračovalo na kryrský hřbitov, poté do Stebna, Běsna a Strojetic. V poslední jmenované místní části se přidala asi nejpočetnější skupinka zhruba deseti lidí.

Text: M. Čonková, E. Langpaulová, foto: L. Helásková

Kladení květin v Blatně, kde je památník umístěn na rozlehlé návsi.

Pietní akty v Žatci a Liběšicích

V rámci 80. výročí osvobození jsme se 8. května zúčastnili pietního aktu v Žatci na hřbitově u památníků padlých vojáků Rudé armády a vojáků 1. československého armádního sboru, kteří zemřeli na následky zranění z války. Dále jsme se zúčastnili pietního aktu na Kruhovém náměstí u památníku padlých na bojištích celé Evropy. Položili jsme květiny k bustě prezidenta Edvarda Beneše a k pamětní desce Libuše Mrázkové v Podměstí. Děkujeme Městskému úřadu v Žatci a vojenské posádce za organizaci pietních aktů.

Dne 10. května jsme se zúčastnili pietního aktu v Liběšicích. Nejdříve byly položeny květiny k hrobu vojáků Rudé armády na místním hřbitově. Následoval pietní akt u pomníků padlých vojáků z Kvasilova a okolí, jehož se zúčastnil pravoslavný farář Vladislav Čejka s modlitbou, kterému tímto děkujeme. Děkujeme Obecnímu úřadu, myslivcům a žákům školy za organizaci pietního aktu a následné pohoštění v místní restauraci.

Text: výbor regionu Žatec, foto: Jan Staněk

Pietní akt v Liběšicích na hřbitově a na Kruhovém náměstí v Žatci.

Kladení květin ve Strojeticích, kterého se účastnila řada místních.

Květnová pouť po památnících konce 2. světové války

K 80. výročí

V květnu jsem navštívil několik míst, která dokumentují, že se naši lidé bez ohledu na medializaci při pietách chovají – v tzv. sovětské či americké zóně – vyváženě k vojákům armády Rudé i americké. Jak ti vojáci medializovaní, tak upozadovaní nebo zapomenutí si zaslouží stejnou úctu. Zde si dovoluji připomenout, že v americké zóně náš předchozí režim zdejšími školám předepisoval, že mají učit, že toto území osvobodila Rudá armáda – to je jedna z příčin averze místních obyvatel. Měli bychom se učit oddělovat politizování (v rámci propagace jakéhokoliv politického režimu) od obětí válečných událostí, aby se tyto nestávaly „hygienickým“ faktorem pro protichůdné názorové skupiny. Uvádím několik příkladů.

Radvanice (sovětská zóna) – dva prosté hroby válečných zajatců se jmény:

Ivan Pimenov (*2. 11. 1921/ † 9. 7. 1944 v zajateckém táboře Radvanice na zápal plic)

Michail Polos (*6. 7. 1913/ † 7. 10. 1943 následkem úrazu při neštěstí v dole Kateřina v Radvanicích).

Oba hroby jsou v evidenci a péči našeho Ministerstva obrany.

Radvanice-hroby sovětských válečných zajatců

Moravská Ostrava (sovětská zóna):

Památník Rudé armády v Komenského sadech – pompézní pomník lemovaný pamětními deskami hrdinů sovětských a dvou československých (Vladimíra Janka a Štěpána Vajdy).

Slezská Ostrava (sovětská zóna):

Památník osvobození v ulici Bohumínská s legendárním tankem č. 051 Nikolaje Ivanjuka, který jako první přešel Sýkorův most – pietní místo Čechoslovákům.

Moravská Ostrava -
Památník Rudé armády

Slezská Ostrava -
Památník Osvobození

Aš (americká zóna) – americké a sovětské pietní místo:

Pomník armády USA (se jmény padlých), instalovaný v roce 1990 v centru města Aše je prostý.

Památník sovětským válečným zajatcům zdejšího pracovního tábora na ašském hřbitově (42 jmen, z toho 3 ženských): tito zajatci – po svém osvobození Američany – se otrávil denaturovaným alkoholem z německých železničních cisteren. Nevědomky si tak zvolili „milosrdnou“ smrt – kdyby se totiž vrátili do své vlasti, byli by – jako potencionální špioni – transportováni do táborů Gulag s nelidskými podmínkami, podobnými německým, a rizikem smrti v nich. V rámci Stalinova zákona „zpátky ani krok“ se totiž nesměli nechat zajmout, čili měli se v boji nechat zabít nebo se zastřelit sami; teprve pak by byli uznáni za hrdiny. Přestože byli mnohými místními občany zesměšňováni jako alkoholici, vyžadují si – jako oběti války – úctu, o čemž svědčí skutečnost, že po roce 1989 pomník zůstal zachován. Pomník rudoarmějce v centru města Aše byl zlikvidován po okupaci v roce 1968, což je jednoduše vysvětlitelné – Rudá armáda zde v roce 1945 nebyla a ta sovětská v roce 1968 dorazila jako okupační.

80. výročí zatčení armádního generála Sergeje Vojcechovského

AŠ-Památník americké armády

Praha (sovětská zóna):

Pamětní deska armádního generála Sergeje N. Vojcechovského v ul. Konviktská 5.

Budova Českého rozhlasu, Vinohradská 12 – pamětní desky obránců svobodného rozhlasového vysílání (za Pražského povstání v roce 1945 a za sovětské okupace v roce 1968).

Staroměstské náměstí – pamětní deska k Pražskému povstání na torzu vybombardované radnice.

Text a foto: Miloslav Košťál

Praha - Český rozhlas -
Pamětní desky

Praha - Staroměstské nám. -
Pamětní deska Pražského
povstání

Panelová diskuze

Dne 9. května 2025 jsem se zúčastnil na pozvání kladenského Spolku pro zachování odkazu českého odboje akce, pořádané k 80. výročí zatčení bývalého československého legionáře a armádního generála Sergeje Nikolajeviče Vojcechovského (*28. 10. 1883), kterého znali i volynští Češi. Ač národností Rus, byl velkým českým vlastencem – zajistil své rodině emigraci na Západ, sám ale v Praze zůstal, protože byl přesvědčen, že zde je jeho místo a že ho ochrání čs. občanství. Byl známý mimo jiné svým pevným přesvědčením, že jsme v roce 1938 měli naši republiku proti německým vojskům bránit a byl připraven do bojů se zapojit.

Pro osvěžení paměti uvádím, že 9. 5. 1945 přišla Rudá armáda do Prahy a už od 11. 5. speciální komanda NKVD zatýkala stovky osob, které měly čs. občanství – naše vláda jim k tomu dala trestuhodně prostor. Dne 12. května 1945 byl armádní generál Vojcechovský zatčen (do jeho pražského bytu sovětské orgány dovedli Češi s páskou RG-revolučních gard) a transportován do táborů Gulag, kde 7. 4. 1951 zemřel.

V Konviktské ulici 263/5 jsem absolvoval u pamětní desky pietu a na Staroměstském náměstí promítání životopisného filmu a panelovou diskusi o této významné osobnosti, kterou vedli jeho pravnuke z USA, Ondřej Chrást-vnuke známého volynského válečného veterána a františkolázeňského pravoslavného duchovního Jana Křivky, a historici Eduard Stehlík, Gabriela Havlůjová a Petr Blažek. Mezi hosty bylo i sedm příslušníků rodiny Vojcechovských, kteří do Prahy přijeli ze zahraničí. Emotivní kulisu prezentace tvořily také filmové záběry z Pražského povstání a v pozadí Pamětní deska Pražského povstání na torzu vybombardované radnice. Text a foto: M.Košťál

Huleč Česká

Z historie českých obcí

Přinášíme Vám dějiny obce Huleč Česká podle podrobného chronologického přehledu dějin obce Hilča (dříve Huleč) a jejího okolí v letech 1871–1947 od Igora Paňkova, rodáka z ukrajinské Urvenny, vysokoškolského učitele a překladatele. Text vychází z historických pramenů, zpráv OUN, vzpomínek obyvatel a soudobých záznamů. Zaznamenává události z oblasti kulturní, společenské i vojensko-politické. Jeho účelem je uchovat památku na bouřlivou historii tohoto regionu a porozumět jejím dopadům na zdejší obyvatelstvo.

Majetek rodu Porczyńských, ke kterému patřila většina obce Huleč a část Urvenny, byl v roce 1871 prodán vnučkou Kornelií Oměčinskou – Kurierovou českým kolonistům (57 rodin), kteří si v roce 1874 rozdělili pozemky panství a založili osadu Huleč Česká. Kupní smlouvu na statek, včetně notářsky ověřeného plánu pozemků, obdrželi v roce 1877.

V roce 1946 byla Huleč Česká přejmenována na Huleč První a Huleč Vlostianská na Huleč Druhá. V roce 1947 téměř všichni Češi – 140 rodin – reemigrovali do své vlasti, do Československa. Názvy obcí byly zaměněny: Huleč První se změnila na Huleč Druhá a Huleč Druhá na Huleč První. Dnes odpovídá bývalá Huleč Česká názvu Hilča Druhá a Huleč Vlostianská názvu Hilča První.

/Poznámka: Označení „Vlostianská“ v názvech jako Hulča Vlostianská či Urvenna Vlostianská vychází z původního polského termínu „Włościańska“, označujícího část obce obývanou místním (ukrajinským) obyvatelstvem na rozdíl od kolonií (např. českých)./

Již v roce 1873 byl v obci Hlupanín z prostředků farníků postaven dřevěný kostel sv. Michaela Archanděla.

V srpnu 1881 vznikla báseň ukrajinské spisovatelky Oleny Pčilky „Hulča. Místo v okrese Ostroh“.

Pčilka se zde zastavila na cestě do Kyjeva se svým manželem a dětmi – malou Lesjou Ukrajinkou, Michajlem a Olgou.

V roce 1887 v Hulči žilo 1 146 obyvatel, ve Zdobici 1 781, ve Zdobunově 1 721, v Zálesí 416, v Lidavě 191, v Lebedech 176, v Ivačkově 706, v Hlupaníně 436 a v Urvenně 474. Již o pět let později měla obec Huleč 1 492 obyvatel, z toho 748 mužů a 744 ženy. Obyvatelstvo tvořilo 157 římských katolíků, 641 Čechů a 87 Židů. V obci se nacházel český kostel, jednotřídní farní škola, čtyři obchody, vodní mlýn (s roční kapacitou 50 tisíc pudů), pivnice, prodejna másla, veřejný sál a dílna na české zemědělské stroje značky Stárek. Na konci 19. století bylo v obci 100 domů. V české kolonii nazývané Huleč Česká stálo 72 domů a žilo tam 1 249 obyvatel. V roce 1890 vlastnil Antonín Podhoroděcki, majitel části obce Huleč, 47 akrů orné půdy a 11 akrů lesa. Františka Nehrebecká vlastnila 78 akrů orné půdy a 25 akrů lesa; v roce 1913 byl jejich majitelem Alan, syn Adama Nehrebeckého. Václav Vyšatycki měl 47 akrů orné půdy a 8 akrů lesa.

Po velkém požáru v Hlupaníně roku 1908 založili Češi v Hulči České dobrovolný hasičský sbor.

V roce 1909 bylo v Hulči 224 domácností s 1 146 obyvateli, v osadě Huleč 68 domácností se 412 obyvateli. V Lebedech bylo 44 domácností s 291 obyvateli, v Lidavě 51 domácností s 231 obyvateli a v Urvenně 79 domácností s 381 obyvateli.

Na jaře 1919 - byla vyhlášena takzvaná Dermanská „nezávislá“ republika, která zahrnovala Dermán, Bušču, Borščivku, Mizočik, Lebedy a Zdobici. Byla vytvořena vlastní „armáda“ a revoluční výbor“ navrhl do čela bývalého rotmistra carské armády, Čecha Hovorku z Urvenny, ten však nabídku odmítl. V Urvenně „revolucionáři“ přepadli tři vojáky Petljurovy armády, dva odzbrojili a propustili a rotmistra zastřelili. Poté se „armáda“ vydala na vojenské tažení do Zdobunova. Bez odporu vstoupili do města a na nádraží. Poblíž cementárny je Petljurova jednotka nechala přiblížit na 200 metrů, vypálila salvu a „armáda“ se rozprchla.

V roce 1920 postavila česká rodina Hovorkových mezi Urvennou a Hulčí parní mlýn a poblíž mlýna dvoupatrovou obytnou budovu, která později sloužila jako okresní nemocnice a dnes je v ní poliklinika.

Dne 30. září 1921 podle sčítání lidu:

V Hulči Vlostianské žilo ve 176 domech 1007 obyvatel (497 mužů, 510 žen), z toho 884 Rusínů (Ukrajinců), 45 Poláků, 61 Židů a 17 Čechů. Náboženské složení: 900 pravoslavných, 45 římských katolíků a 62 Židů.

V Hulči České žilo v 70 domech 458 obyvatel (244 mužů, 214 žen), z toho 396 Čechů, 51 Ukrajinců a 11 Poláků. Nábožensky: 416 pravoslavných, 41 římských katolíků a 1 evangelík.

Ve futoru Hulča (později Josipivka) žilo v 71 domech 399 obyvatel (184 mužů, 215 žen), z toho 342 Ukrajinců, 52 Poláků a 5 Čechů (347 pravoslavných, 47 katolíků a 5 evangelíků). (Futor - ukrajinský termín pro malou osadu nebo samotu.)

V Urvenně Vlostianské žilo v 76 domech 418 obyvatel (220 mužů, 198 žen), všichni pravoslavní Ukrajinci.

V Urvenně České žilo ve 14 domech 103 obyvatel (55 mužů, 48 žen), z toho 77 Čechů, 25 Ukrajinců a 1 Polák (81 pravoslavných, 22 římských katolíků).

Ve futoru Hrynovščina žilo ve 13 domech 78 obyvatel (39 mužů a 39 žen), z toho 68 Ukrajinců, 1 Polák a 9 Čechů (77 pravoslavných a 1 římský katolík).

V Lidavě Vlostianské žilo ve 46 domech 281 obyvatel (131 mužů, 150 žen), z toho 280 Ukrajinců a 1 Polák (280 pravoslavných a 1 římský katolík).

V kolonii Lidavě České žilo ve 12 domech 83 obyvatel (41 mužů, 42 žen), z toho 50 Čechů, 32 Ukrajinců a 1 Polák (79 pravoslavných, 3 římských katolíků).

V kolonii Zálesí žilo v 53 domech 318 obyvatel (159 mužů a 159 žen), z toho 292 Čechů, 24 Ukrajinců a 2 Poláci (310 pravoslavných a 8 římských katolíků).

V Hlupaníně žilo ve 107 domech 606 obyvatel (305 mužů, 301 žen), z toho 572 Ukrajinců, 7 Poláků, 14 Židů a 13 Čechů (574 pravoslavných, 12 římských katolíků, 6 evangelíků a 14 židů).

Plánek obce Huleč Česká (z knihy Huleč Česká na Volyni, Bonek – Manová – Stárek)

Přijetí pravoslavní v Hulči v roce 1888 (obarvená fotografie).

V kolonii Mirostín žilo v 61 domech 390 obyvatel (201 mužů, 189 žen), z toho 277 Čechů, 101 Ukrajinců, 3 Poláci, 5 Němců a 4 Židé (161 pravoslavných, 175 baptistů, 43 evangelíků, 7 římských katolíků a 4 židé). V Ivačkově žilo ve 180 domech 1064 obyvatel (502 mužů, 562 žen), z toho 1051 pravoslavných Ukrajinců a 13 římskokatolických Poláků.

V březnu 1925 byla zahájena výstavba Českého klubu. Na začátku Češi vybudovali sklep a hasičskou zbrojnici. V roce 1928 pak přistavěli divadelní sál s jevištěm. Sál plnil dvojí funkci: pro diváky a pro sport. O tři roky později bylo na poštovních úřadech v Hulči České (okres Zdobunov) a ve Szczyrku (okres Bielsko) zavedeno telegrafní a telefonní spojení.

Při výkopových pracích v obci Huleč Vlostianská (okres Zdobunov) bylo v roce 1935 nalezeno kamenné kladivo z doby kamenné a mamutí zub o délce 12 cm a šířce 3 cm.

V obcích okresu Zdobunov byly provedeny tzv. pozemkové komasace, tedy scelování rozptýlených pozemků jednoho vlastníka do větších a hospodářsky výhodnějších celků.

V roce 1937 byla v Lidavě, Urvenně a později také v Hulči položena dlážděná silnice z čedičových kostek. V 90. letech 20. století byla tato silnice vyasfaltována.

Dne 22. května 1938 se po bohoslužbě ve farním kostele v obci Huleč konalo procesí k jeskyni svatého Mikuláše. Průvodu se zúčastnilo 20 kněží v čele s archimandritou Inocencem z dermanského kláštera. Po požehnání vody promluvil k několika tisícům poutníků poslanec polského Sejmu Stefan Skrypnik (pozdější patriarcha ukrajinské autokefální pravoslavné církve Mstyslav). Vyzval přítomné, aby zachovávali náboženský odkaz svých předků a lidové zvyky, které jsou podle něj nezbytné pro zdravý lidský život.

Dne 17. září 1939 obsadila 81. střelecká divize Severní skupiny Rudé armády, pod velením Ivana Sovětnikova, bez boje vesnice od Ivačkova po Urvennu. Operace byla ukončena do 17:00 hodin téhož dne. V prvních letech války byl v Hulči II založen kolchoz Molotova, v Lidavě kolchoz Budjonného, v Urvenně kolchoz Kaganoviče (s 26 vesničany), v Mirostíně kolchoz Ždanova a v Ivačkově kolchoz Vorošilova. Ve vesnicích Huleč, Urvenna, Lidava, Josipivka, Zálesí, Mirostín a Ivačkov byly zřízeny vesnické rady. V roce 1941 byly kolchozy samovolně rozpuštěny, ale roku 1949 znovu obnoveny. Roku 1958 došlo ke sloučení kolchozů: kolchozy z Lidavy, Urvenny, Hulče II, Josipivky a Zálesí vytvořily kolchoz Čapajeva. Kolchozy z Hulče I, Ivačkova, Zamlynku a Vinovštiny byly spojeny do kolchozu Lenina.

V lednu 1940 se v Českém klubu v Hulči uskutečnilo amatérské divadelní představení hry Ivana Karpenka-Kareho Beztalanna. Po skončení následovala taneční zábava za doprovodu místní české dechové hudby.

Dne 26. června 1941 se na Dubenské silnici objevil 61. motocyklový batalión 11. tankové divize německé armády, který do večera dosáhl Ostrohu, zapojil se do boje se 173. průzkumným bataliónem Rudé armády, zablokoval ho a získal ve městě opěrný bod. V noci německá „pěší“ bojová skupina Angerna z téže divize podnikla rychlý pochod městem a ráno

zdržela postup dvou pluků 109. sovětské motorizované divize. V té době už byly německé tanky na cestě přes Huleč, aby se odpoledne zapojily do bitvy v Ostrohu. Německý pěšák Wilhelm Radkowski si do deníku poznamenal: „Jdeme dál přes bažiny (voda v botách, odřené nohy, horko, hlad), cestou utrpení – Chomut, Hulča, pak do Ostrohu.“

V červenci byl na sportovním stadionu ve Zdobunově za účasti přibližně 6 000 lidí, kteří přijeli z téměř všech obcí okresu, slavnostně vyhlášen Ukrajinský nezávislý stát, založený 30. června 1941 ve Lvově. Mezi řečníky vystoupil i okresní vůdce OUN Volodymyr Jefremovyč Stupak z Ivačkova, známý také jako bojovník UPA pod přezdívkou „Handzia“.

Ukrajinský spisovatel Ulas Samčuk, jeho žena Tatiana Prachová a němečtí novináři Karl Ario a Arnold Blume jeli 24. května 1942 autem z Rovna do Dermáně na svátek Nejsvětější Trojice přes Basov Kut, Zdobunov, Zdobici, Lidavu, Urvennu, Huleč a Lebedy. Výsledkem této cesty byla esej Cesta májem. V románu Volyň, jehož děj se odehrává na počátku 20. století, Samčuk zachytil atmosféru jarmarku v Hulči konaného 9. května na svátek svatého Mikuláše: „Tisíce lidí zdaleka i zblízka sem každoročně přicházejí, aby se pomodlili, pobavili se, navštívili známé a setkali se s přáteli. V tento den vesničané staví stánky, kolotoče a prodávají knihy. Vesnici zaplní hluk, tisíce vozů ucpou cesty, náměstí i dvory.“

V dubnu 1943 přepadly jednotky UPA mezi Verchovem a Michajlovkou německou mechanizovanou kolonu (1 tank, 2 nákladní vozy s vojáky, 2 osobní automobily a 4 motocykly) jedoucí z Ostrohu do Rovna. Přestože se podařilo konvoj zadržet, během boje padlo 8 povstalců. Bojovník přezdívaný „Metal“ (Boris Demiančuk z obce Urvenna) byl zraněn.

V červnu zapálil místní oddíl UPA pod velením „Čornoty“ (Mykola Lukianovyč Miškov z Hulče I) dřevěný most přes řeku Ústí v Hulči I na silnici Zdobunov–Ostroh. Německé jednotky most nedokázaly opravit a musely vytvořit objízdnou trasu. Ve stejném měsíci jednotka domobrany vedená „Hvyliem“ (Ohorodnyk Vasyl Jevhenovyč ze Zdobice) přepadla německý statek u mlýna v obci Urvenna. Stráže byly rozprášeny, ukořistěno bylo přibližně 200 prasat a několik centů mouky.

Dne 10. července 1943 shromáždili němečtí nacisté po bombardování předměstí Hlupanína a Hulče 11 nebo 12 obyvatel Hulče, nahnali je do stodoly v centru obce a upálili je zaživa. Na místě této tragédie dnes stojí památník.

Hovorkův mlýn.

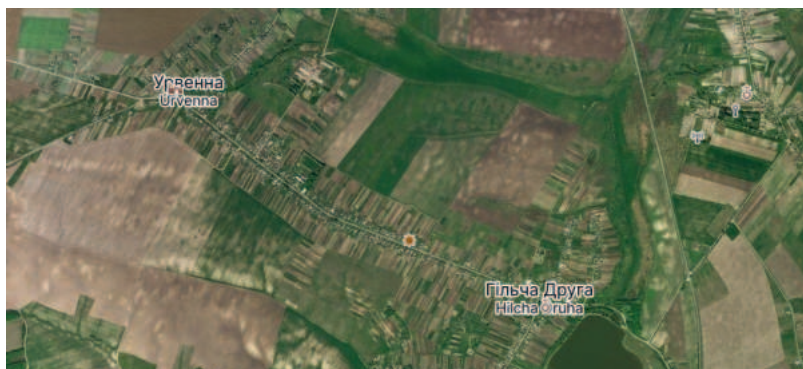
V rámci neúspěšného útoku na Mizoč se proti sobě ve dnech 19.-20. srpna střetlo 50 německých vojáků, 140 policistů a více než 100 civilních zaměstnanců s třemi oddíly a dělostřeleckou jednotkou UPA. Po ostřelování cukrovaru a policejní stanice nařídil velitel „Eneáš“ (Petro Olijnyk) jednotkám UPA ústup. Padlo 20 povstalců, mezi nimi i Sáva Semenovyč Bohuš z Hulče Ukrajinské.

V září přijeli do vesnice Koršov němečtí železničáři, aby zmobilizovali místní dělníky k práci na železnici. Obyvatelé začali prchat do lesa. V té době projíždělo silnici Dubno–Ostroh 19 automobilů a 40 vozů, které uprchlíkům odřízly ústupovou cestu. Němci zahájili palbu, při níž byla zabita jedna žena, tři lidé zraněni a deset zajato a odvezeno do Dubna. U vypáleného mostu v Hulči natáčeli Němci propagandistický film o boji proti partyzánům. Na místo přivezli slámu a přikázali místním, aby dorazili s povozy a koňmi – vybavení mělo být co nejjednodušší. Když se objevila tři vozidla mířící k mostu, sláma byla zapálena a lidé v panice prchli. Němečtí vojáci vystoupili z vozidel a v široké linii se vydali za prchajícími staty, kteří se mezitím marně pokoušeli oheň uhasit. Během 20.-21. září prošel přes vesnice Zavidov a Mirotin oddíl asi 100 sovětských partyzánů. Dne 25. září Němci zabavili obyvatelům Mirotina více než 10 tun obilí a odvezli jej ve třech nákladních automobilech.

Jednou v říjnu obklíčili Němci za úsvitu vesnici Hlupanín. Všechny obyvatele shromáždili na hřbitově a hrozilo masové popravení. Nakonec však přijel Kreislandwirt, svolal shromáždění a vyzval lidi, aby odevzdali zbraně a přivezli do města zemědělské zásoby. Německé jednotky také vyloupily vesnici Ivačkov. Odnesly si obilí, prasata, oblečení, nádobí a další majetek.

V prosinci byla v Hulči České dočasně zřízena německá vojenská základna, kde bylo umístěno přibližně 80 vojáků. Ve skupinách po 10 až 30 mužích podnikali výpady do okolních vesnic, kde loupili a terorizovali obyvatele. Německá hlídka umístěná ve škole v Hulči pozorovala les směrem na Josipivku. Večer 14. prosince se v dané oblasti chystala léčka. V 19 hodin tam dorazili bojovníci UPA: „Handzia“, „Hrestny“, „Platon“ a další. Němci je nechali přiblížit na 100 metrů a zahájili kulometnou palbu z obou stran. Přestože vystřelili i tři světlice, nikoho nezabili. „Hrestny“ byl Pavlo Nazačuk z Hulče I – kněz a okresní politický poradce UPA. Zemřel v úkrytu roku 1944. Skutečné jméno bojovníka „Platon“ není známo, pravděpodobně pocházel z Koršova.

Hlavní ulice v Hulči s Českým klubem.

Letecký snímek Hulče (zdroj: Mapy.cz).

Při ústupu německé armády na začátku roku 1944 se v rybníku u Lidavy potopil německý tank. Sovětští partyzáni, jednotky Rudé armády a příslušníci NKVD začali pročešávat osady v okolí a hledali bojovníky UPA a ukryté zbraně. V reakci na to začalo obyvatelstvo organizovat ve velkém rozsahu skupiny domobrany.

Od 30. ledna do 18. března 1944 bylo zaznamenáno ve zprávě vedení OUN v Mizočském okrese:

1. února - „Rudí partyzáni přišli do vesnice Huleč Ukrajinská, vyptávali se na banderovce. Moc toho neukradli, ale jednoho rolníka zbili, sebrali mu koně, boty, kabát a pálenku. Nazývali ho ‚kulakem‘.“

4. února - „Ve futoru Huleč zajali rudí partyzáni jednoho vesničana, surově ho zbili a znásilnili jeho ženu. Ve vesnici Újezdce uloupili 9 koní, 3 vozy a 4 páry postrojů.“

6. února - „V obci Kuníně vypálili rudí partyzáni dvě stodoly a jeden chlév, uloupili 10 koní, 5 vozů, 6 krav, 9 prasat a mnoho drobných předmětů. Zabili 16 mužů.“

7. února - „V Josipivce odzbrojil neozbrojený povstalec sovětského seržanta, který si chtěl vyměnit koně.“

13. února - „V Ivačkově přepadli bojovníci okresní SB vojáky Rudé armády a křičeli ‚ruce vzhůru!‘. Místo kapitulace začali vojáci střílet, ale byli přemoženi a jejich zbraně ukořistěny. Obyvatelstvo s výsledkem útoku souhlasilo.“

Dne 15. února jeden bojovník okresní SB odzbrojil vojáka Rudé armády, který chtěl vyměnit koně beze zbraně. Bojovník mu vzal finku a chtěl ho odvést do vesnice, ale voják poznal, že v pušce nejsou náboje, a začal utíkat směrem na Zdolbunov. Bojovník chtěl střílet, ale náboje nebyly a rudoarmějce utekl.“

Poznámka: SB – Služba bezpečnostní. Finka je útočná puška PPD na 70 nábojů s bubnovým zásobníkem, název „finka“ pochází ze sovětsko-finské války.

20. února - „V obci Hlupanín okresní SB zabila poručíka, který se během výslechu přiznal ke spolupráci s NKVD. Ve vesnici Koršev uloupili rudí partyzáni 7 koní, 2 vozy a 6 prasat.“

25. února - „V Hlupaníně bylo odzbrojeno 13 vojáků Rudé armády doprovázených třemi agenty. Vojáci byli propuštěni, agenti byli po výslechu popraveni. V Hulči Ukrajinské našla NKVD tři povstalice ukryté v úkrytu. Ti zastřelili dva důstojníky NKVD a následně spáchali sebevraždu.“

26. února - „Okresní SB se střetla s početnou jednotkou NKVD. Po dlouhé přestřelce se důstojníci NKVD stáhli a zanechali za sebou mrtvé a raněné. Okresní SB nezaznamenala žádné ztráty.“

29. února - „Při útoku bolševiků v Zálesí bylo ukořistěno 25 beden munice, 3 vozy s potravinami, 3 sovětské vojáci byli zabiti, 2 zraněni.“

2. března - „NKVD zatkla v Hulči Ukrajinské množství obyvatel a odvezla je do Zdolbunova. V Lidavě je jednotka domobrany rozehnala. NKVD utrpěla ztráty – několik důstojníků bylo zabito, jeden poručík zajat.“

3. března - „V Josipivce zadrželi 3 sovětské jezdce 2 povstalice s radiostanicemi. Přístroje byly ukryty. Po výslechu, v němž tvrdili, že jsou to německé přístroje určené pro Sověty, byli propuštěni.“

7. března - „Dva vesničané v Hulči Ukrajinské odzbrojili dva vojáky Rudé armády, kterým předtím podali pálenku. Odvezli dvě finky. Vojáci pak uprchli do Zdolbunova. Nedošlo k dalším incidentům.“

V březnu přešla sovětská partyzánská jednotka o síle 2 400 mužů pod velením Antona Oduchy přes obce Zdobunovského, Mizočského a Ostrožského okresu. Vedla střety s jednotkami UPA, popravovala zajaté povstalce, loupila a vraždila civilní obyvatelstvo v Hulči, Mizoči, Bušče, Staré a Nové Moščanici, Belaševu a dalších vesnicích.

Na počátku dubna provedla UPA rozsáhlou mobilizaci mužského obyvatelstva. Jednotka UPA pod velením „Jasena“ porazila v Hulči oddíl Rudé armády čítající 150 vojáků a zajala 90 německých zajatců, které odvedla do Hurbenského lesa, kde proběhla rozsáhlá bitva mezi sovětskými silami (30 000 mužů Rudé armády a NKVD) a 5 000 bojovníky UPA. Přestože byli obklíčeni, podařilo se všem jednotkám UPA uniknout. Z Hulče Ukrajinské padlo 15 bojovníků, z Hlupanína 9, z Ivačkova 21 a z Josipivky 1.

V prosinci byl v centru Zdobunova sovětskými represivními složkami veřejně oběšen Volodymyr Stupak („Handzia“), náčelník okresní organizace OUN. Jeho tělo viselo několik dní na náměstí.

Po skončení druhé světové války se do obcí Huleč, Urvenna, Lidava, Zálesí, Josipivka, Hlupanín a Mirotín přistěhovalo více než 160 ukrajinských rodin z východního Polska (okresy Chełm, Biłgoraj, Zamość, Włodawa, Hrubieszów, Radzyń, Krasnystaw a Lublin). Původně byli násilně vysídleni do Oděské a Mykolajivské oblasti, avšak následné sucho a neúroda je přiměly hledat lepší podmínky k životu. Později se přistěhovalo do obce Huleč II také 40 rodin Lemků (Lemkové jsou rusínské etnikum) deportovaných ze Slovenska, konkrétně z obcí Jurkova Voľa, Nižný Orlík a Vyšný Orlík v okrese Svidník. V Zálesí se usadilo 54 rodin ze slovenských obcí Nižný Tvarožec, Vyšný Tvarožec, Petrova, Frička a Gerlachov (okres Bardejov). Všechny tyto rodiny byly ubytovány v domech po Čechách, kteří mezitím odešli do Československa. V 60. letech 20. století se většina těchto rodin vrátila zpět na Slovensko.

Zpracoval: Igor Paňkow, rodák z Urvenny, vysokoškolský učitel a překladatel.

Korektura textu a jazykové úpravy: Marie Čonková.

Pamětní kámen s deskou na českém hřbitově.

Zámek v Urvenně na kresbě z roku 1850.

Hasičský sbor (zdroj: Volynaci.cz).

Medailonek autora - Igora Paňkova

Chronologický průvodce dějinami obce Huleč a jejího okolí v letech 1871–1947 byl zpracován pro Zpravodaj SČVP Igorem Paňkowem podle jeho knihy „Historické milníky obce Huleč a okolí — 550 let od první písemné zmínky o obci Huleč 1466-2016.“ Kniha byla vydána v ukrajinštině společností SIGMA, Skierniewice, v roce 2016.

Igor Paňkow je učitel, překladatel, spisovatel a společenský činitel. Narodil se v Urvenně, poté žil v Hulči II (dříve Huleč Česká), kde jeho rodiče koupili dům postavený Čechy. Učí angličtinu na střední škole v Polsku. Ve svých lekcích používá vtipy, scénky, poezii a beletristické texty. Podporuje mládež v kreativě, umění a společenské aktivitě. Vytvořil Festival humoru v anglickém jazyce, kde studenti středních škol předvádějí na jevišti humorné scénky. Překládal básně polských básníků do angličtiny a rediguje překlady básní do ukrajinštiny. Je autorem projektu „Partnerství venkovských obcí ve třech zemích: Česká republika, Polsko a Ukrajina“, v rámci kterého se uskutečnila čtyři mezinárodní setkání zástupců veřejnosti a místních samospráv. Zajímá se také o numismatiku, historii a regionalistiku.

První český pravoslavný chrám na Volyni v Hulči České

V XVII. století byl postaven v obci Huleč na Volyni menší pravoslavný kostel, který za doby unie byl uniatskou (řecko-katolickou) a později katolickou kaplí. V 70. letech XIX. století ho dostali Češi, kteří koupili velkostatek Huleč u statkářky Kornelie Oměčinské. Tento kostel se nacházel jižně od vesnice Hulče (městečko někdy od roku 1775 do konce 70. let XIX. století), vedle dřevěného paláce, ze kterého nezbylo nic než zbytky základů a napůl zasypaných podzemních chodeb, které Češi našli, jak o tom napsali v kronice obce Huleč Česká. Češi v tomto kostele konali své bohoslužby českobratrské církve. Jejich farářem byl František Kašpar, který absolvoval katolický seminář v Čechách, ale kvůli sporům s katolickým duchovenstvem se v roce 1873 přestěhoval na Volyň (jeho první zápis v matrice Cyrilo-Methodějské církve obce Huleč Česká byl zaznamenán na začátku října roku 1873). Připojil se ještě ke dvěma českým duchovním: Hrdličkovi z Kvasilova a Saskovi z Hlinska a spolu vytvořili husitskou buňku české husitské církve na Volyni, jejíž stoupenci byli v Rakousko-Uhersku pronásledováni. Nutno podotknout, že většina Čechů, kteří přijeli do Ruska, byli katolíci a jen malá část z nich, těch, kteří se přistěhovali z okolí polského města Zelova, byli reformovaní nebo nereformovaní evangelíci, baptisté, což je zaznamenáno v církevních matrikách.

Podle informací uvedených ve „Volyňském diecézním věstníku“ (VEV) č. 33 od roku 1888 Češi vykonávali ve zmíněném kostele obce Huleč Česká českobratrskou bohoslužbu a kostel uvnitř dostal podobu protestantského kostela. Když byly na Volyni zavřeny české farnosti, byla uzavřena i tato kaple. V roce 1888 po přestupu velké části českého obyvatelstva na pravoslavnou víru se v kostele zahájily bohoslužby jako v pravoslavném kostele Cyrila a Metoděje pro české pravoslavné obce Huleč Česká a okolní obce: blízké jako Zálesí, Hlupanín, Mirotín, Zavidov, Hrinovština, Lidava, a i vzdálené jako Mizoč, Zdolbunov, Kvasilov, Michajlovka, Novokrajev, Antonovka, Buršovka, Jadvinin a také pro daleké Bendery, Kyjev, Kozjatyn atd. Největší hromadný přestup na pravoslaví se konal v letech 1888 a 1889. Poprvé se to stalo v Dubně za přítomnosti gubernátora Volyně a velkého shromáždění pravoslavného duchovenstva v čele s volyňským arcibiskupem Palladiem. Ten vysvětil v Žitomířské katedrále bývalého českobratrského faráře Ioana Josefoviče Sasku na pravoslavného kněze a později přijel do Kvasilova, kde mnozí občané Kvasilova přestupovali na pravoslavnou víru. Hulečtí Češi prošli obřadem přestupu na pravoslavnou víru ve Svato-Michajlovské církvi obce Zdolbica, kde byl farářem Kallist Metelský. Hulečský český farář František Kašpar v pravoslaví dostal jméno Vladimír a jeho manželka Terezie – jméno Olga. Podle článku, uveřejněného ve věstníku, kostel, ačkoliv je starý, je dost pevný a postavený na dobrém místě. Je křížový a lemovaný stromy. Ikonostas pro tento kostel darovala Počajevsko – Uspenská církev a taktéž krásný oltář. Posvátné nádoby a roucha byly zakoupeny na žádost vedoucího českého náboženského života na Volyni protojereje (představeného chrámu) Kallista Metelského ve výši dvě stě rublů na náklady duchovního oddělení. Sami Češi se ujali nákupu tří zvonů a jejich instalace na sloup pod baldachýnem při absenci zvonice, převozu ikonostasu, jeho instalace a uvedení kostela do důstojné podoby. 6. listopadu 1888 byl kostel vysvěcen. Protojerej Metelský se spolu s místním farářem z vesnice Huleč a dalšími třemi kněžími, kteří přijeli speciálně na tuto slavnost, vydali na procesí z farního kostela sv. Mikuláše v obci Huleč Ukrajinská do českého kostela. Farníků obou kostelů se sešlo poměrně hodně. Po vysvěcení kostela jménem prvních slovanských učitelů svatého Cyrila a Metoděje, protojerej Metelský přednesl proslov, kterým vyjádřil radost a vděčnost Pánu, že konečně mají pravoslavní Češi z vesnice Huleč Česká svůj vlastní kostel, ještě starý a chudý, ale časem, dá-li Bůh, budou mít lepší. Po svém projevu protojerej Metelský Čechům řekl, že pravoslavné farní kostely si ze svých farníků obvykle vybírají ty nejváženější obyvatele, tzv. bratry a sestry, ženy, které se starají o svíčky a bohoslužby, čtou evangelium, zpívají cherubínské písně se zapálenými svíčkami. Tzv. bratrské svíce ještě nebyly, a proto protojerej nabídl Čechům na vlastní náklady svíčky, které se zapalovaly při liturgii. Po vysvěcení chrámu a slovech otce Metelského přestoupilo na pravoslaví šest Čechů, poté se konala slavnostní liturgie.

Místo bývalého pravoslavného kostela.

Při přijímání místní farář otec Gervasij Hlinský přednesl kázání o významu církve a postoji pravoslavných křesťanů k církvi.

Poté, na závěr bohoslužby, měl naučný projev v češtině bývalý český farář Saska. Řekl, že Češi by se měli postarat o uspořádání nejen hmotné církve, ale především církve duchovní, a mimo jiné se dotkl vysvětlení uspořádání pravoslavné církve. Rodný jazyk pana Sasky vehnal slzy do očí mnoha přítomným Čechům. Po liturgii měli oběd v domě Čecha pana Eliáše, majitele slévárny, na kterou pozvali: bývalého ředitele varšavského gymnázia Dr. s. Solnceva, úředníka ostrožské župy, policejního komisaře, všechny duchovní, nejváženější Čechy a mnohé další. Během oběda zaznělo mnoho přípitků, zejména na zdraví ruského cara Alexandra III., volyňského arcibiskupa Palladije, protojereje Metelského, za rozkvět pravoslavné církve a za jednotu Slovanů. Takovým způsobem začal existovat v obci Huleč první český pravoslavný kostel v carském Rusku, který měl posloužit jako dobrý start pro vznik českých pravoslavných církví na dalších místech, kde Češi žijí.

V průběhu let jako představení tohoto kostela působili: Gervasij Hlinský, Vladimír (František) Kašpar, Grigorij Stefanovič, který byl Čechy velmi milován a vážen a po svém jmenování představeným kostela sv. Mikuláše v obci Huleč Ukrajinská v roce 1911 celou cestu, což je asi 1,5 km, ho doprovázeli s kapelou. Dále Alexej Vaněk a Antonín Zajíc, hulečský rodák, který po absolvování semináře v Křemenci pracoval jako učitel, pak se oženil s dcerou zemřelého faráře Vladimíra Volyňského a opatroval jeho rodinu. V roce 1920 dostal hulečskou faru církve Cyrila a Metoděje. Přestěhovali se do Hájku (hulečská osada čítající dvacet tři usedlostí), kde žil jeho otec Antonín Zajíc a mladší bratři Alexandr a Fedor (Theodor). K ukrajinskému obyvatelstvu okolních vesnic se choval velmi přátelsky, a proto církevní matriky vykazují nárůst aktů křtů, sňatků a pohřbů Ukrajinců, mimo smíšených manželství. Po dlouhou dobu (více než 30 let) působil jako žalmista kostela sv. Cyrila a Metoděje občan vesnice Huleč Ukrajinská Matvej Bondarčuk. Konsistoř od roku 1920 ustanovila novou farní obec, sousední ukrajinskou obec Hlupanín s vlastním kostelem, kde otec Zajíc postupně uplatňoval církevní slovanštinu s výslovností blízkou k ukrajinštině. V meziválečném období podporoval volyňského biskupa Polykarpa, který prosazoval ukrajinskou autokefální pravoslavnou církev. V hulečském kostele se bohoslužby konaly v českém jazyce. Byl o ně velký zájem i v jiných českých obcích a do Hulče přijížděly celé delegace Čechů na bohoslužby. Za svůj ideologický nesouhlas s ruskou pravoslavnou církví byl Antonín Zajíc v roce 1945 odsouzen na nucené práce do gulagu.

Po skončení války se syn otce Zajíce, Boris Zajíc, v Praze, kam dorazil jako příslušník 1. československého armádního sboru, jen náhodou dozvěděl o zatčení otce. Začal intervenovat na různých čs. úřadech a institucích, aby bylo otci umožněno a povoleno v souvislosti s očekávanou repatriací volyňských Čechů odpykat si trest v Československu.

Po změně paragrafu obvinění (protisovětská agitace a propaganda) na jiný, na který se vztahovala amnestie, hladový a vysílený otec Zajíc na počátku roku 1947 se skoro zázrakem dostal domů a potom reemigroval do staré vlasti. Po návratu do Československa nezbylo nic jiného než začít znova. Pracoval jako učitel v Kolečovicích a organizoval nově založenou církevní obec v Hořovičkách s pobočkami v Oráčově, Drahouši a v Kolečovicích. Tam sloužil, nehledě na důchodový věk, až do svých posledních dnů. Zemřel 8. srpna 1963 a je pohřben na hřbitově v Kolečovicích. Když v roce 2005 přijel na Ukrajinu Boris Zajíc a uviděl zanedbaný starý český hřbitov v Hulči České, navrhl, aby se zorganizovala finanční pomoc na zhotovení společného dřevěného kříže. To se podařilo zrealizovat jak v Čechách, tak i na Ukrajině. Před několika léty paní Anna Lišková rozená Stárková zorganizovala sbírku peněz v Čechách, ze které byla za podpory místní rady částečně obnovena ohrada hřbitova, postaven pamětní znak na místě bývalého českého kostela, který byl roku 1970 z rozhodnutí tehdejší komunistické vlády jako havarijní zbourán. U českého hřbitova v téže obci byl odhalen pamětní kámen s deskou. Každý rok na svátek sv. Cyrila a Metoděje (24. května) se na místě zničeného chrámu koná sváteční liturgie.

Podle materiálu převzatého z “Волынских епархиальных ведомостей”, Kroniky českých vesnic na Volyni, Matriky Cyrilo-Methodějské církve obce Huleč a setkání s p. Borisem Zajícem a předsedou místní Rady p. Lidí Balabatovou napsal Vjačeslav Šlachový. Korektura textu a jazykové úpravy Marie Čonková.

Seznam rodáků a potomků z Hulče České

Andrie Jaroslav (1943) Václav (1902) Vladimír (1937)
Andriová Evženie (1915) Helena (1941) Jiřina (1935) – Karlovy Vary, okres Karlovy Vary
Andrie Miroslav (1943) – Žatec, okres Louny
Ballada Antonín (1921) Jiří (1929) Balladová Emílie (1882) Jiřina (1932) Libuše (1904) – Kolečov, okres Rakovník
Baráková Olga (1914) – Stružná (Kisybl), okres Karlovy Vary
Bartík Miroslav (1943) Bartíková Emílie (1941) Libuše (1935) Marie (1908) Marie (1933) – Bžany, okres Teplice
Bartík Jan (1877) Bartíková Věra (1886) – Měcholupy, okres Louny
Bečvář Antonín (1910) Ignác (1869) Bečvářová Efrosina (1874) – Zderaz, okres Rakovník
Bernášek Stanislav (1879) Bernášková Olga (1883) – Hořovičky (Nové / Německé Hořovice), okres Rakovník
Bonek Jiří (1919) Bonková Minodora (1878) – Litoměřice, okres Litoměřice
Brda Andřej (1909) Brdová Halina (1936) Jiřina (1841) Libuše (1911) – Hořesedly, okres Rakovník
Brda Vladimír (1920) – Krty, okres Rakovník
Brda Josef (1909) Josef (1878) Brdová Anna (1912) Emílie (1939) Libuše (1920) Marie (1889) – Vrbice, okres Rakovník
Bureš Alexandr (1875) – Český Dub, okres Liberec

Bureš Josef (1929) Václav (1895) Vladimír (1932) Burešová Marie (1901) Marie (1927) – Dlouhý Grön (Dlouhá), okres Karlovy Vary
Bureš Josef (1902) Josef (1920) Burešová Marie (1922) Marie (1944) – Hořovičky, okres Rakovník
Bureš Jan (1907) Burešová Anna (1874) Jiřina (1910) – Kolečovice, okres Rakovník
Burešová Anna (1885) – Stružná (Kisybl), okres Karlovy Vary
Cilc Emil (1921) Bohumil (1894) Rudolf (1928) Cilcová Lidie (1932) Marie (1898) – Kolečovice, okres Rakovník
Cilc Antonín (1906) Alexandr (1905) Alexandr (1941) Jiří (1938) Cilcová Antonie (1909) Emílie (1936) Jiřina (1929) Marie (1908) Marie (1928) Olga (1930) – Stekník, okres Louny
Cilc Vladimír (1898) – Stekník, okres Louny
Cilc Viktor (1888) Cilcová Olga (1895) – Zderaz, okres Rakovník
Čechák Antonín (1912) Antonín (1941) Rostislav (1939) Čecháková Emilie (1946) Jiřina (1931) Libuše (1912) Marie (1880) Věra (1904) – Albeřice, okres Karlovy Vary
Červenka Teodor (1917) Emanuel (1900) Červenkova Emilie (1924) Anna (1900) – Hořesedly, okres Rakovník
Čížek Emil (1933) Čížik Bohumil Čížiková Olga (1905) Čížková Olga (1930) – Kolečov, okres Rakovník
Danda Vladimír (1895) Dandová Marie (1904) Nina (1927) Raisa (1940) – Dlouhý Grön (Dlouhá), okres Karlovy Vary
Danda Ondřej (1933) Zdeněk (1936) Dandová Helena (1910) – Hořesedly, okres Rakovník
Danda Václav (1904) – Hořesedly, okres Rakovník
Dlouhá Karolina (1928) Kateřina (1899) Dlouhý František (1894) – Čiňov, okres Louny
Dlouhá Evženie (1911) Dlouhý Miroslav (1938) Vladimír (1911) Vladimír (1943) – Lovosice, okres Litoměřice
Dlouhý Jaroslav (1910) – Milešov, okres Litoměřice
Dvořáková Božena (1878) – Dlouhá Ves, okres Karlovy Vary
Efemberk Josef (1869) Jaroslav (1933) Josef (1903) Efemberková Filomena (1876) Emilie (1931) Věra (1905) – Stránky, okres Louny
Engel Edmund (1910) Edmund (1934) Jaroslav (1936) Engelová Marie (1912) – Trnovany, okres Teplice
Fedorenko Evžen (1930) Fedorenková Naděje (1908) Viktorie (1935) – Suchdol nad Odrou, okres Nový Jičín
Filip Josef (1941) Václav (1912) Jiří (1941) Václav (1912) Filipová Věra (1919) – Běsno, okres Louny
Filip Jan (1881) – Herstošice - Zlatá Hvězda, okres Karlovy Vary
Filipová Emilie (1892) Marie (1919) – Stránky, okres Louny
Frank Jaroslav (1931) Franková Žofie (1902) – Dlouhý Grön (Dlouhá), okres Karlovy Vary
Hamáček Vladimír (1893) Vladimír (1924) Hamáčková Emilie (1927) Marie (1900) – Kolečovice, okres Rakovník
Hlaváč Alexandr (1929) Václav (1905) Hlaváčová Anna (1907) – Albeřice, okres Karlovy Vary
Hora Alexandr (1894) Antonín (1930) Miloslav (1927) Horová Marie (1900) Milice (1937) – Vrbice, okres Rakovník
Horácková Jiřina (1920) Milada (1942) – Velká Černoc, okres Louny
Horáková Emilie (1920) Marie (1944) – Hořovičky (Nové / Německé Hořovice), okres Rakovník
Houdek Václav (1927) Houdková Emilie (1923) Jiřina (1920) Marie (1898) Marie (1866) – Pšovky, okres Rakovník
Hovorka Jaroslav (1919) Rudolf (1927) Rudolf (1887) Hovorková Antonie (1927) Jarmila (1897) – Hořesedly, okres Rakovník
Hovorka Ludvík (1890) Alois (1900) Alois (1930) Jan (1888) Jan (1926)
Hovorková Anna (1859) Anna (1929) Žofie (1905) Žofie (1900) – Mladějovice, okres Šternberk
Hovorka Josef (1900) Jan (1934) Hovorková Emílie (1926) Vlasta (1928) Libuše (1901) – Stránky, okres Louny

Hovorka Josef (1892) Václav (1930) Hovorková Olga (1906) – Žatec, okres Louny

Hovorková Marie (1925) – Praha XI., okres Praha, hlavní město

Hrabaň Antonín (1877) Bohumil (1903) Hrabaňová Antonína (1877) Emilie (1910) Jiřina (1933) – Vrbice, okres Rakovník

Hrebeš Eugen (1936) Stanislav (1938) – Šternberk, okres Olomouc

Hromada Antonín (1916) – Žatec, okres Louny

Hrouda Jiří (1920) – Hořovičky, okres Rakovník

Hrycík Alexandr (1901) Leonid (1932) Hrycíková Olga (1912) – Hořesedly, okres Rakovník

Hrypičová Marie (1895) – Výškov, okres Louny

Hubálek Jan (1920) Jaroslav (1946) Hubálková Marie (1923) – Luka, okres Karlovy Vary

Huňát Jaroslav (1902) Antonín (1907) August (1905) Huňátová Emilie (1935) Olga (1905) Anna (1871) Marie (1912) Marie (1944) Alžběta (1909) Marie (1942) – Dlouhá Ves, okres Karlovy Vary

Hurta Josef (1932) Rostislav (1933) Hurtová Naďa (1913) – Kolečov, okres Rakovník

Hybrant Alexandr (1910) Hybrantová Anna (1942) Emilie (1918) Jiřina (1940) – Hranice, okres Cheb

Jahoda Vladimír (1903) Jiří (1934) Ludvík (1922) Jahodová Emílie (1904) Jiřina (1937) Libuše (1928) – Býnov, okres Děčín

Jahodová Emilie (1944) Jiřina (1936) Ludmila (1938) Olga (1909) – Kadaň, okres Chomutov

Jahodová Alžběta (1901) Olga (1931) – Pšovky, okres Rakovník

Jansík Josef (1890) Jansíková Anna (1890) Viktorie (1887) Viktorie (1917) – Údllice, okres Chomutov

Jasanovský Šimon (1908) – Žatec, okres Louny

Jenokovský Jaroslav (1900) Jindřich (1943) Jenokovská Libuše (1914) Vlasta (1942) – Hořesedly, okres Rakovník

Jirásek Alexandr (1903) Alexandr (1933) Jirásková Olga (1907) – Radošov, okres Karlovy Vary

Kašpar Viktor (1922) Václav (1890) Kašparová Marie (1890) – Hořesedly, okres Rakovník

Kocek Václav (1880) Vladimír (1922) – Bockov, okres Domažlice

Kovalský Václav (1921) – Měcholupy, okres Louny

Kovalyšin Adolf (1941) Kovalyšinová Žofie (1906) – Zderaz, okres Rakovník

Kovanda Rostislav (1941) – Dubčany, okres Louny

Kovanda Josef (1902) Václav (1923) Kovandová Anna (1935) Emilie (1935) Marie (1932) Žofie (1905) Evženie (1889) Kolečov, okres Rakovník

Kovanda Jaromír (1929) Josef (1870) Miroslav (1904) Emilián (1931) Kovandová Ludmila (1932) Marie (1904) Olga (1872) Olga (1912) – Měcholupy, okres Louny

Kovanda Josef (1896) Kovandová Antonie (1895) Marie (1872) – Výškov, okres Louny

Kovařík Jaroslav (1930) Kovaříková Anna (1885) – Herstošice - Zlatá Hvězda, okres Karlovy Vary

Krejčí Jiří (1941) Václav (1912) Krejčí Ema (1913) – Běsno, okres Louny

Krejčí Alexandr (1931) Alexandr (1899) Krejčí Emilie (1928) Marie (1910) – Hořesedly, okres Rakovník

Krejčí Jaroslav (1926) Krejčí Jiřina (1930) – Charvatce, okres Louny

Krejčí Antonín (1892) Krejčí Marie (1892) – Vrbice, okres Rakovník

Krejčí Žofie (1906) Emilie (1895) – Kolečov, okres Rakovník

Křivka Jan (1885) Jan (1926) Křivková Anna (1896) Tamara (1909) – Vroutek, okres Louny

Kučera Václav (1866) Jaroslav (1929) Miroslav (1931) Václav (1902) Kučerová Emilie (1907) – Pšovky, okres Rakovník

Kučera Vladimír (1924) Kučerová Marie (1895) – Kolečov; okres Rakovník

Kudrna Jan (1867) Václav (1909) Vladimír (1906) Kudrnová Anna (1938) Libuše (1912) Marie (1913) Antonína (1900) Jiřina (1927) – Kolečovice, okres Rakovník

Kuchař Antonín (1891) Antonín (1872) Kuchařová Hana (1868) Ludmila (1932) Olga (1898) – Kadaň, okres Chomutov

Kuchař Jaroslav (1929) Viktor (1933) Kuchařová Emilie (1930) – Pšovky, okres Rakovník

Kulakovský Václav (1942) Kulakovská Klaudie (1944) Marie (1920) – Mniškov, okres Tachov

Kutílek Jan (1899) Václav (1930) Antonín (1927) Kutílková Emilie (1903) Ludmila (1938) – Hořovičky (Nové / Německé Hořovice), okres Rakovník

Kutílek Vladimír (1892) Kutílková Antonína (1901) Ludmila (1930) Marie (1926) – Nové Sedlo; okres Louny

Lamač Jan (1939) Josef (1909) Lamačová Marie (1935) Anastázie (1915) – Velké Albrachtice, okres Nový Jičín

Lebedinská Marie (1892) – Pšovky, okres Rakovník

Lhotský Josef (1876) Lhotská Anna (1885) – Hořesedly, okres Rakovník

Loskot Vladimír (1896) Loskotová Anna (1904) Anna (1927) Marie (1929) – Dubčany, okres Louny

Loskot Vladimír (1896) Mikuláš (1902) Josef (1924) Josef (1886) Václav (1919) Loskotová Jarmila (1901) Marie (1940) Marie (1874) Božena (1929) Marie (1894) Zdeňka (1932) – Kolečovice, okres Rakovník

Maňas Vladimír (1920) Maňasová Jarmila (1923) – Dubčany, okres Louny

Maršálek Pavel (1893) Pavel (1929) Maršálková Marie (1900) Olga (1918) Anna (1943) Emilie (1923) Zdena (1945) – Mniškov, okres Tachov

Martínek Josef (1885) – Kluček, okres Louny

Martínková Olga (1881) Věra (1884) – Hořesedly, okres Rakovník

Martínková Olga (1889) – Litoměřice, okres Litoměřice

Martínková Blažena (1877) – Vrbice, okres Rakovník

Mozler Josef (1903) Emilian (1934) Mozlerová Anna (1880) Emilie (1944) Olga (1912) – Pšovky, okres Rakovník

Mráz Jaroslav (1922) Mrázová Cecílie (1892) Vasta (1924) – Bohatice, okres Karlovy Vary

Nechuta Rostislav (1920) Nechutová Věra (1930) – Kolečov, okres Rakovník

Němec Antonín (1909) Alexandr (1913) Němcová Helena (1927) Marie (1889) Emilie (1937) Libuše (1933) Anna (1911) Anna (1941) – Hořesedly, okres Rakovník

Nouza Josef (1889) Nouzová Emilie (1935) Ludmila (1933) Žofie (1901) – Kryry, okres Louny

Nouza Emil (1907) Nouzová Emilie (1914) – Trnovany, okres Teplice

Nouzová Marie – (1885) Hořesedly, okres Rakovník

Novák Jaroslav (1920) Nováková Antonie (1896) Miluše (1921) – Hořesedly, okres Rakovník

Novák Václav (1922) Stanislav (1947) Nováková Emilie (1924) – Bezděkov, okres Louny

Výzva

Máte-li fotografie, dokumenty, kroniky a jiné předměty vztahující se k Českým Novosilkám, prosím, ozvěte se nám. E-mailové adresy jsou srbecky@me.com, sircovic@gmail.com, cesky.volynak@seznam.cz, volynacimk@seznam.cz, poštovní adresa je SČVP, z.s., Sokolská 486/33, 120 00 Praha 2, telefon +420 777 798 820.

Novický Jiří (1930) Novická Ludmila (1893) – Hořesedly, okres Rakovník

Odstrčil Antonín (1903) Odstrčilová Anna (1934) Marie (1912) – Trnovany, okres Louny

Odstrčil Viktor (1898) Odstrčilová Efrosina (1882) – Štítary, okres Znojmo

Otmár Jan (1889) – Český Dub, okres Liberec

Otmár Jan (1873) Otmárová Emilie (1877) – Vojtěšín, okres Plzeň-sever

Panušková Marie (1922) – Kolečovice, okres Rakovník

Pařez Karel (1879) Pařezová Natalie (1888) – Hořesedly, okres Rakovník

Pavlíček Vladimír (1904) Václav (1929) Viktor (1939) – Kolečov, okres Rakovník

Pavlíček Václav (1879) Pavlíčková Žofie (1882) – Kostelec, okres Nový Jičín

Petránková Marie (1872) – Rapotín, okres Šumperk

Pfajfer Alexandr (1910) – Hořovičky, okres Rakovník

Pfeifer Václav (1900) Pfeiferová Helena (1933) Ludmila (1915) Marie (1932) – Šternberk, okres Olomouc

Pfeifer Alexandr (1937) Vladimír (1939) Pfeiferová Emilie (1918) – Vrbice, okres Rakovník

Pluhař Václav (1920) – Hořovičky, okres Rakovník

Pluhařová Libuše (1896) Libuše (1923) – Vrbice, okres Karlovy Vary

Pluhař Jan (1890) – Patokryje, okres Most

Porazík Václav (1924) – Kolečov, okres Rakovník

Pražáková Anna (1915) – Žatec, okres Louny

Procházka Antonín (1938) Josef (1899) Vladimír (1903) Václav (1936) Viktor (1939) Procházková Emilie (1903) Marie (1905) Marie (1934) Libuše (1909) – Kolečov, Kolečovice, okres Rakovník

Procházková Emilie (1889) – Hořesedly, okres Rakovník

Prušek Jan (1885) Prušková Anna (1892) – Hořovičky, okres Rakovník

Ráža Václav (1905) Rážová Alexandra (1909) Antonína (1933) Marie (1936) – Hořesedly, okres Rakovník

Regentíková Anna (1912) Emilie (1933) Ludmila (1937) – Hořesedly, okres Rakovník

Roller Josef (1933) Viktor (1936) Mikuláš (1921) Rollerová Věra (1899) Libuše (1927) – Kolečovice, okres Rakovník

Rubková Anna (1888) – Kolečov, okres Rakovník

Rychna Vladimír (1895) Rychnová Jindřiška (1887) Antonína (1896) – Hořesedly, okres Rakovník

Řehounková Jaroslava (1903) – Albeřice, okres Karlovy Vary

Sahulka Emil (1922) Jaroslav (1925) Adolf (1889) Sahulková Libuše (1929) Marie (1901) – Hořesedly, okres Rakovník

Semerád Jiří (1915) Josef (1887) Semerádová Olga (1927) Libuše (1928) Žofie (1890) – Hořovičky, okres Rakovník

Sochor Vladimír (1915) Sochorová Ludmila (1913) – Praha XII., okres Praha, hlavní město

Staněk Václav (1895) Václav (1941) Staňková Emilie (1929) Marie (1895) Olga (1931) – Pšovky, okres Rakovník

Stárek Miroslav (1920) Teofil (1894) Stárková Alice (1925) Miroslava (1898) – Zderaz, okres Rakovník

Stárek Václav (1910) Stárková Anna (1917) Emilie (1886) – Žatec, okres Louny

Svoboda Antonín (1891) Teodor (1932) Svobodová Emilie (1910) Emilie (1939) Slávie (1929) – Albeřice, okres Karlovy Vary

Šatava Antonín (1884) Šatavová Helena (1891) – Žatec, okres Louny

Ščepínská Ašule (1931) Evženie (1937) Jiřina (1929) Olga (1906) – Nové Sedlo (Neusattl), okres Sokolov

Šuterová Kateřina (1932) – Číňov, okres Louny

Švejdvová Anna (1925) – Číňov, okres Louny

Tkáčová Larisa (1927) Marie (1902) – Chomutov, okres Chomutov

Tlustá Marie (1897) – Litoměřice, okres Litoměřice

Tomševská Marie (1929) – Vrbice, okres Rakovník

Toušek Emil (1934) Toušková Anastázie (1913) Marie (1937) Marie (1888) – Běsno, okres Louny

Toušek Josef (1942) Michal (1909) Josef (1919) Toušková Anna (1917) Antonie (1884) Anna (1923) Anna (1938) Marie (1910) Miluše (1927) – Hořesedly, okres Rakovník

Toušek Josef (1926) Marie (1893) Hořovičky, okres Rakovník

Toušek Jaroslav (1934) Josef (1895) Vladimír (1925) Toušková Anna (1901) – Pšovky, okres Rakovník

Toušek Mstislav (1941) Toušková Anastázie (1891) Eugenie (1929) Marie (1920) Sofie (1904) – Štědrá, okres Karlovy Vary

Toušek Miroslav (1904) Jan (1942) Miroslav (1933) Toušková Emílie (1919) Emílie (1944) Anna (1902) Pavlína (1930) – Vrbice, okres Rakovník

Toušková Marie (1875) – Zderaz, okres Rakovník

Trudková Marie (1896) – Bezděkov, okres Louny

Umlauf Antonín (1902) Antonín (1927) Umlaufová Anna (1929) Helena (1904) – Stránky, okres Louny

Urbanová Olga (1909) – Hořesedly, okres Rakovník

Urban Josef (1904) Alexandr (1928) Josef (1930) Urbanová Olga (1904) – Břvany, okres Louny

Vachata Jaroslav (1946) Vladimír (1912) Vladimír (1943)

Vachatová Žofie (1913) – Hořovičky, okres Rakovník

Vachatová Emílie (1889) Sofie (1920) – Pšovky, okres Rakovník

Vaněk Josef (1892) Vaňková Antonie (1895) – Hořesedly, okres Rakovník

Vaněk Vladimír (1896) Vaňková Marie (1927) – Pšov, okres Rakovník

Vaněk Jaroslav (1932) Vaňková Olga (1908) – Velká Černoc, okres Louny

Vaněk Antonín (1889) Antonín (1899) Antonín (1922) Vaňková Olga (1901) – Vrbice, okres Rakovník

Vaňková Evženie (1912) – Heřmanov, okres Rakovník

Vaňha Alexandr (1904) Emil (1937) Rostislav (1941) Vaňhová Antonie (1868) Antonie (1914) – Zderaz, okres Rakovník

Vohralík Josef (1911) – Děkov, okres Rakovník

Vohralíková Božena (1941) Emílie (1916) Polagie (1898) – Nová Ves, okres Rakovník

Vojciechovská Antonie (1889) – Kolečovice, okres Rakovník

Volenc Josef (1915) – Pšovky, okres Rakovník

Volkotrup Evžen (1945) – Chomutov, okres Chomutov

Vyhnálek Antonín (1898) Rostislav (1924) Vyhnálková Anna (1907) Milada (1945) – Kryry, okres Louny

Zajíc Antonín (1925) Mikuláš (1918) Alexandr (1894) Marie (1904) – Hořovičky, okres Rakovník

Zajíc Antonín (1878) – Kolečovice, okres Rakovník

Zajíc Miroslav (1935) Zajícová Alla (1936) Libuše (1914) Olla (1936) – Krtý, okres Rakovník

Zajíc Viktor (1937) Anna (1919) Anna (1939) – Železná, okres Louny

Zajícová Ludmila (1888) – Březno, okres Chomutov

Zich Miroslav (1932) Václav (1897) Zichová Ludmila (1905) – Výškov, okres Louny

Zilvartová Božena (1880) – Stránky, okres Louny

Zpracoval: Miroslav Srbecký

Vzpomínka na Jaroslava Fialu z Kupičova

Medailonek

Dne 6. srpna 2025 uplyne rok od úmrtí doc. PhDr. Jaroslava Fialy, CSc., emeritního člena katedry hudební výchovy a kultury FPE Západočeské univerzity. Významný český muzikolog, uznávaný pedagog, kritik a publicista zanechal výraznou stopu nejen ve svém oboru, ale i v životech mnoha studentů a kolegů.

Narodil se 24. února 1929 ve volyňském Kupičově, na pomezí dnešního Polska a Ukrajiny. Školní docházku zahájil v polské škole, po záboru západní Ukrajiny Sovětským svazem roku 1939 pokračoval ve škole s ukrajinským vyučovacím jazykem. Následně navštěvoval českou školu v Lucku, kde absolvoval šestý a sedmý ročník, a na podzim roku 1946 byl přijat do osmé třídy tamní ukrajinské chlapecké desetiletky. Díky tomu se již v dětství setkával se čtyřmi slovanskými jazyky – češtinou, polštinou, ukrajinštinou a ruštinou.

K hudbě měl blízko od dětství – učil se hře na housle a v Lucku doprovázel mše v místním kostele. V roce 1947 se jeho rodina přestěhovala zpět do Československa a usadila se v malé obci Tlesky u Jesenice na Rakovnicku. Jaroslav Fiala dokončil gymnázium v Žatci v červnu 1948 a poté nastoupil na Pedagogickou fakultu v Plzni. V roce 1951 zde absolvoval obor učitelství hudební výchovy, ruského jazyka a občanské výchovy. Současně se soukromě vzdělával – hru na housle studoval u profesora Jiřího Zity a harmonii a skladbu u plzeňského skladatele Josefa Bartovského.

Svou učitelskou dráhu zahájil na základních školách v Kraslicích a Rotavě, později působil jako zástupce ředitele školy v Oloví u Sokolova. Roku 1960 nastoupil jako odborný asistent na nově vzniklý Pedagogický institut v Karlových Varech, odkud v roce 1965 přešel na katedru hudební výchovy v Plzni – tehdy jediné centrum pro přípravu učitelů v západočeském regionu.

Titul PhDr. získal v roce 1971, kandidátskou práci obhájil v roce 1990. O dva roky později prošel habilitačním řízením na Ostravské univerzitě a byl jmenován docentem v oboru hudební výchova.

Ve své pedagogické práci se soustředil především na výuku dějin hudby a hry na hudební nástroje. Od roku 1970 zastával funkci tajemníka katedry, po roce 1989 se stal i jejím zástupcem. Během čtyřiačtyřicetiletého působení v této instituci se věnoval vzdělávání stovek budoucích učitelů hudební výchovy pro všechny stupně škol.

„Neměl jsem žádný pedagogický vzor ani vyhraněné metody. Učil jsem intuitivně. Snažil jsem se hudební historii i teorii přibližovat srozumitelně, objasnit odborné termíny a přidat zajímavosti, které studenty zaujmou,“ říkával. V závěru své kariéry přednášel i na Univerzitě třetího věku, kde si jeho výklad cenili studenti natolik, že jej v anketě ocenili jako nejlepšího pedagoga.

Jeho badatelská i publikační činnost úzce souvisela s pedagogickou dráhou a zaměřovala se především na regionální hudební historii. Pracoval převážně s archivními prameny, bez možnosti moderních nástrojů, jako jsou digitální databáze či textové editory – přesto je rozsah i hloubka jeho výstupů obdivuhodná. Jeho profil coby hudebního historika najdete také na stránkách Wikipedie.

Za možnost věnovat se své profesi i celoživotní zálibě – práci v archivech, knihovnách a zpracování portrétů regionálních hudebních osobností – vděčil i své manželce Marii. Byla mu pevnou oporou, starala se o rodinné zázemí, společně vychovali dceru Janu a syna Petra, a přitom se i ona věnovala své profesi učitelky v mateřské škole.

Byl respektovanou osobností. Jeho publikace a další informace jsou dostupné online, například na Wikipedii (Jaroslav Fiala, hudební historik). Čest jeho památce!

Připravila: Anna Pastorová, zdroj: info.zcu.cz, foto: Martin Pecuch

Náš Jaroslav

Vzpomínka

Šťěstí je, když se človíček šťastně narodí. To se Jarkovi podařilo. Pro naši maminku byl princ. Zpívala mu, učila říkanky a básničky. Bystrý chlapec hned všechno uměl. Úspěchy měl i ve škole, lépe se učila jen spolužačka Brázdová. Za války, když jsme museli pryč z domova, jeli jsme do Boratína. Chodili jsme do školy České matice školské v Lucku. Tady Jarka hrál na housle a z dětí utvořil pěvecký sbor.

V roce 1947 velké štěstí - jedeme do Československa! Obětavý, starostlivý "táta" Jindřich Dušek - čest jeho památce - vzal Jaroslava do Žatce do gymnázia. Zařídil pro volyňské děti internát. Jaroslav vstával s východem slunce a na zahradě internátu se poctivě učil. Po maturitě studoval v Plzni na Pedagogické fakultě. Bolševici sice začali ničit všechny zemědělce, ale rodiče mu přesto obětavě pomáhali s penězi. Po studiu šel Jaroslav učit. A potkalo ho další štěstí: Maruška, začínající učitelka. Inteligentní, moudrá, pracovitá, starostlivá ... Její péče se projevila i v tom, že správně zvolenou dietou dovedla zlepšit Jaroslavovy chronické potíže s trávením, které měl od dětství. Manželství, stejně jako přátelství, může trvat, když jsou lidé dobří. Maruška a Jaroslav jsou spolu 59 let. Mají spolu dceru Janu a syna Petra.

Bolševici věděli, že je nemáme za co chválit. Jaroslavovi zakázali psát do novin recenze o tom, co nového je v hudebním životě v Plzni. Podepisoval se tedy "Kupičovský" a psal dál. Jana - samé jedničky, ale do gymnázia - zákaz! Šla tedy pracovat do továrny a po roce dostala doporučení od SSM, aby byla přijata jako dělnice na studium do gymnázia. Stejná situace nastala po maturitě. Pomohl náš rodák Václav Židlický. Díky, Vašíku. Jana vystudovala dálkově.

Jaroslav při zaměstnání dále studoval. Pak jako PhDr. muzikolog začal přednášet muzikologii. Vědecký titul CSc. získal až po roce 1989. Ve svých 85 letech stále sledoval hudební dění v Plzni a psal recenze o významných kulturních událostech. K jeho výročí jsme mu přáli pevné zdraví a hodně tvůrčích sil.

Převzato: Kupičovský hlasatel, č. 32, pod názvem Náš Jaroslav slaví 85. narozeniny. Napsala jeho sestra Anna Řeháková, roz. Fialová, sestra, k výročí narození. Upravila: E. Langpaulová

Můj strýc, který přežil Gulag

Vzpomínka na Josefa Tlustého - Nováka

Gulag – to byl boj o přežití plný trýzně a nelidského utrpení. Jedině čas byl stav naděje. Josef Tlustý-Novák z Moštěnice poznal krutost gulagu na Sibiři v Irkutsku, kde byl sedm let.

Bratr mé maminky Heleny Tlusté (Čurdové), odmítl vzít za 2. sv. války zbraň proti lidem, nechtěl vraždit, protože byl silně věřící člověk. Nebylo mu umožněno dělat například kuchaře, proto se začal schovávat, a přesto pomáhal lidem v okolí. Byl už ženatý s krásnou Ukrajinkou, s kterou měli malého synka, a tak je chtěl ochraňovat a čestně přežít.

Sem tam v noci docházel za rodinou Tlustých se svojí rodinou. Stalo se ovšem, že teta s radostí někomu svěřila, že Josef žije a občas za ní dochází. Tato chyba důvěry se jim vymstila a Sověti jedné noci strejdu zatkl. Jeho vězení byly doly, ze kterých nevycházeli na boží světlo, žili tam a dělali hrozným způsobem. Tam i spali, jedli a trpěli, umírali.

Záchrana jim byla cibule, kterou jedli, jako by měli jablko. Po půlce trestu strejdu vyváděli z dolů se zavázanýma očima, aby neoslepl. Pak pracoval na Jeniseji, plavil dřevo, bylo to nebezpečné. Řeka byla ukrutně dravá. Po válce se teta Háňa sebrala se synkem a rodiči a vydali se na strastiplnou cestu z Volyně na Sibiř a tam začali žít. Strejda se do Československa bál vrátit a myslel si, že by ho znova zavřeli, a tak se rodina Věry Tlusté těžce smířovala, že už svého milovaného syna a bratra nikdy neuvidí. V šedesátých letech se stal zázrak a strejdovi režim Sovětů povolil návštěvu. Setkání to bylo bouřlivé se slzami štěstí a radosti. Strejda byl krásný člověk, akorát v očích měl věčný smutek.

Po večerech bylo slyšet tichoučké povídání, jak strejda rodičům vyprávěl o hrůzách v gulagu. Nikdo nechápal, jak mohl uznávaný stát, jako bylo Rusko, týrat svůj národ. Strejda říkával, že ho chránila jeho víra v Boha a myšlenky na rodinu. Všichni měli jakousi úctu k sobě a své mamince, a tak strejda odjížděl s velkým obdarováním všech příbuzných. Vždycky jsem se divila, že naše maminka i tatínek babičce vykali a sourozenci se vzájemně ctili a když si psali dopisy, tak v nich bylo plno laskavosti a úcty. A tak se dál psalo do Ruska zvláštním způsobem, biblickým slovem, kde mezi řádky toho bylo daleko víc. Stalo se také, že strejda opět dostal povolení vyjet. Jeho syn se ve škole pochlubil, že tatínek jede do Československa. Šel na nádraží, že se rozloučí s tatínkem, ovšem tam ho přepadli spolužáci a hrozným způsobem ho ztloukli za to, že strejda jel někam, co tito mladí nechápali. A tak můj bratránek skončil v nemocnici a strejda odjížděl se strachem o svého syna. I to se dělo, jako i to, že strejda, když dostal povolení k návštěvě, tak veškerí úředníci si naporoučeli, co všechno jim má strejda přivést. Stalo se i to, že z naší rodiny Tlustých, kde bylo pět sourozenců, konečně mohl jet jediný člen, mladý synovec strejdy, jeho jmenovec. On tedy letěl

do Irkutsku na návštěvu. Strejda a jeho děti mého bratrance vzali k Bajkalu, kde zažil rybaření a viděl tu úžasnou krásu přírody a její mohutnost. Když nám strejda vyprávěl, že každý večer, když rozsvítili, přicházel medvěd, sedl si na pařez a koukal jim do oken, tak nám to přišlo až pohádkové. Pohádkové už nebylo, jak se člověk z úrodné Volyně musel vypořádat s krutým osudem, přesto žil silou vůle, postavil si sám domek, vychoval tři děti. Odloučení od své maminky a sourozenců vkládal do dopisů plných lásky, vzpomínek a víry v Boha. Vzpomínám ráda na strejdu, jak u nás doma sedával u automatické pračky a sledoval, jak pere a co všechno dělá, a jak žasl nad tou technikou. Říkával, že ledničku nepotřebují, že jídlo dá do košíku a spustí do studny a má to lepší, jak v ledničce. A když vyprávěl o tajze, tak jsme ani nedýchali. Jednou přijel s dcerou a kam jsme přišli s ní, tak budila pozornost svou krásou a naši mladí Češi nám říkali, ať nikam neodjíždí, že si ji vezmou za ženu. Nakonec Ljuba opravdu odjet nechtěla, prosila strejdu, aby mohla zůstat. Měla však chlapce a ten na ni čekal, a tak nakonec s pláčem odjížděla. Vdala se za toho chlapce, který byl jiný, z rodů kočovného národa. Stalo se, že ho sami zavraždili, protože si vzal ženu jiné národnosti. A tak rodina opět prožívala těžkou ránu osudu. Kdyby zůstala v Čechách, udělala by líp. Když vzpomínám na osudy svých blízkých, život je samé kdyby. Kdyby strejda šel do války, nebyl by v gulagu. Kdyby na Dukle velitel poslechl své dělostřelce, tak by se nedostali chlapci do německého zajetí, kde skončil i náš tatínek. Kdyby můj strejda odvedl německého vojáka na sovětské velitelství, tak by ho zastřelili, protože s ním šel na české velitelství, zachránil ho. Kdyby lidé na celém světě měli dobrou vůli, svět by byl schůdnější a mírumilovnější.

Text: Vlasta Niebauerová, roz. Čurdová

Vzpomínka na Josefa Kindla

Dne 20. března zemřel dlouholetý člen Sdružení Čechů z Volyně pan Josef Kindl. Neměl to v životě zrovna jednoduché. Narodil se v srpnu 1928 manželům Josefovi a Anastázii Kindlovým z Buderáže. Jeho životní pout' nezačala zrovna dobře. V roce 1937 zemřela jeho milovaná sestřička Anička a za 2 roky i jeho otec, oba na TBC. Zubožená matka, vdova s dospívajícím chlapcem, se opět provdala. Otčím byl sice šikovný řemeslník, ale rád a často se díval na dno sklenky a byl agresivní, proto Josef odešel do Mizoče do školy. Aby si pomohl, pracoval po různých brigádách, i pro Sověty. A tak se stal pro banderovce zrádcem a byl na jejich seznamu jako nepřítel. Na dědečkův pohřeb se díval z úkrytu a na mamincin pohřeb vůbec nemohl. Jeho matka zemřela v roce 1944 na tyfus, když ošetřovala sousedku. Josefovi bylo pouhých 16 let. Schovával se, kde se dalo, nejvíce u strýce Vojtěcha. Ten první věděl, že odejde do Čech. Vojtěch se s ním rozloučil a dal mu peníze na cestu a tetička Barborka plakala, že Josífká už neuvidí. Odešel do Polska a odtud vlakem Červeného kříže do tábora v Praze-Hloubětíně.

Z Prahy odjel ke své sestřenici paní Hlaváčkové do Karlových Varů, kde absolvoval gymnázium a roční kurz angličtiny a těsnopisu. V roce 1950 se setkal s důstojníkem čs. armády, který mu navrhl, aby si udělal Vojenskou akademii Antonína Zápotockého v Brně, kde nakonec získal titul inženýra. Dne 20. září 1952 se oženil se slečnou Jaroslavou. V roce 1953 se jim narodil syn Dalibor, ale bohužel byl mentálně postižený, jeho rodiče to velmi trápilo a Josef byl více uzavřenější, a tak se rozhodli adoptovat holčičku Janičku, která jim dělala radost. Byl velitelem západního okruhu. Po normalizaci jako provinilý skončil na vedlejší koleji. V roce 1975 přišel první infarkt, pak druhý, Josef se léčil ve Františkových Lázních. (Na pokoji byl s hercem Vladimírem Vrabcem a stali se z nich přátelé.) Když Slávka umřela, věnoval se psaní, napsal kroniku Buderáže a přispíval do Zpravodaje. Byl to hodný a empatický člověk. Bude nám moc chybět.

Text: Marie Šmolcnopová, praneteř

Příspěvky na tisk duben - květen 2025

Gratulujeme!

Region Brno:

Alžběta Bezděková 200 Kč, Milada Svobodová 200 Kč, Světlana Smejkalová 200 Kč, Milada Krajzová 200 Kč, Vladimír Kačírek 100 Kč, Viktor Hurt 100 Kč, Radmila Hyblerová 200 Kč.

Region Chomutov:

Jelínek Vlastimil 800 Kč, Eva Krausová 300 Kč.

Region Žatec:

Jaroslav Nový 300 Kč, Alena Jirkovská 300 Kč.

Region Šumperk:

Alena Kubelová 500 Kč.

Region zahraničí:

Jří Raicin zaslal na členské a tisk 1 200 Kč.

Region Brno

Alžběta Bezděková 200 Kč, Milada Svobodová 200 Kč, Světlana Smejkalová 200 Kč, Milada Krajzlová 200 Kč, Vladimír Kačírek 100 Kč, Viktor Hurt 100 Kč, Radmila Hyblerová 200 Kč.

Region Šumperk

Evženie Pavlíčková 100 Kč.

Region Moravskoslezský

Ing. Martina Volná 100 Kč, Vendolský Stanislav 100 Kč, Václav Janko 100 Kč, Jana Blatáková 200 Kč, Marie Kubínová 500 Kč, p. Šrek 300 Kč, Slavěna Procházková 100 Kč, Vlasta Jandová 500 Kč, Václav Říha 700 Kč, Josef Šindelář 100 Kč, Viktor Maulis 100 Kč, Hamáček Václav 800 Kč, Bc. Marcela Vaculová 100 Kč, Ludmila Macenauerová 200 Kč, Božena Žarloková 200 Kč, Vlasta Vašendová 100 Kč, Marie Tejčková 100 Kč, Antonín Sajler 100 Kč, Marie Kubištová 100 Kč, Jiří Krušina 2 000 Kč, Libuše Janková 100 Kč, Marie Fofová 500 Kč, Marie Dvořáková 100 Kč, Ludmila Čajanová 200 Kč, Vyhliďalovi 200 Kč.

Příspěvky na činnost

Obec Medlov 1 000 Kč,
Město Kopidlno 1 000 Kč,
Obec Libědice 1 000 Kč,
Město Podbořany 1 000 Kč.

Na kupičovskou činnost přispěli:

p. Horáková 900 Kč, p. Hrdlička 1000 Kč,
p. Mezenský 200 Kč, p. Drábková 200 Kč,
p. Kalašová 200 Kč, p. Havlová 200 Kč,
p. Fňukalová 200 Kč, J. a M. Fialovi 500 Kč,
p. Paděra 500 Kč, p. Říha 400 Kč.

Region BRNO

V červnu oslavuje 96 let pan Vladimír Odstrčil ze Straklova, nyní Rakovník, 93 let paní Marie Pechalová rozená Holická ze Sergejky, nyní Brno, 83 let pan Viktor Hurt z Hlinska, nyní Brno.

V červenci oslaví 95 let paní Zdena Dufková roz. Zelená z Nivy Hubinské, nyní Loděnice, 83 let pan Oldřich Maťátko ze Straklova, nyní Prušánky. Všem oslavencům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

V červnu oslaví 88 let Rostislav Kaufman z Malované, nyní Náchod, 83 let Alena Podaná z Mirohoště, nyní Praha.

Oběma oslavencům přejeme hodně zdraví a životní pohody.

Region TEPLICE

V měsíci červenci oslaví své 86. narozeniny paní Emilie Reichlová z Teplic (rozená Vaníková, rodačka z Bojarky).

Výbor regionu přeje do dalších let hodně zdraví a pohody.

Region OLOMOUC

V červenci oslaví 75 let Josef Novák z Nemilan. Jubilantovi přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region ŽATEC

V červnu oslaví 70 let pan Ladislav Němeček z Žatce/Michalovky, nyní bytem Planá u Mariánských Lázní.

V červenci oslaví 84 let paní Eugenie Arvajová roz. Honsová z Českého Volkova, nyní Lištany, 75 let paní Alena Berková z Vroutku/Sofievy, nyní Strojetic, 95 let paní Kamila Ondrová z Novokrajeva, nyní Žatec, 85 let paní Ing. Ludmila Štěchová roz. Štípková z Újezdů, nyní Žatec, 82 let paní Helena Tomešová z Martinovky, nyní Žatec, 85 let paní Věra Turšnerová z Kvasilova, nyní Ličkov.

Do dalších let přejeme všem našim oslavencům hodně zdraví a štěstí!

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V červnu slaví paní Božena Žarloková, nar. Martinovka, bytem Krnov – 80 let, pan Antonín Sajler, nar. Sedmiduby, D. Poll-Vidsanka, bytem Krnov – 81 let; paní Libuše Janková, nar. Martinovka, bytem Krnov – 83 let; paní Jiřina Zindlerová - Kopecká, nar. Janovka, bytem Pustějov - 84 let; a paní Slavěna Procházková - Krušinová, nar. Dembrovka, bytem Krnov - 85 let.

V červenci slaví paní Ing. Martina Volná, nar. Krnov, bytem Krnov – 55 let, paní Marie Tejčková - Průšková, nar. Ulbárov, bytem Krnov – 81 let a pan Mgr. Josef Kimpl, nar. Vítkov, bytem Háj ve Slezsku – 75 let.

Všem jubilantům přejeme dny plné zdraví, vitality, pohody, radosti, optimismu, spokojenosti a také štěstí.

Region TACHOV

V srpnu oslaví 89. narozeniny pan Jan Nosek z Holovně České, paní Anna Sýkorová z Antonovky oslaví 84. narozeniny, oba nyní žijí v Tachově. Oběma oslavencům přejeme pevné zdraví a pohodu, jim i ostatním členům regionu hezké léto. Těšíme se na setkání jako tradičně v první polovině září.

Region LITOMĚŘICE

V červnu oslaví 60 let Mgr. Vlasta Váňová z Rovna, bytem Praha 2, 70 let Ing. Jaroslav Gol z Terešova, bytem Litoměřice, 75 let Jiřina Kolouchová z Novin českých, bytem Lhotka n. L., 88 let Jiřina Kuklová z Kvasilova, bytem Verneřice.

V červenci oslaví 83 let Mgr. Anna Švihlíková z Českého Boratína, bytem Okna, 88 let Vlastimil Šebesta z Ládkovy, bytem Děčín.

Všem našim oslavencům přejeme hodně zdraví, štěstí a pohody.

Region PRAHA

V červenci oslaví 75 let Helena Bílková, roz. Sýkorová z Moštěnice, nyní Praha, a 85 let Vladimír Kekrt z Lucka, nyní Praha. Do dalších let přejeme našim oslavencům hodně zdraví, štěstí a životní pohody.

Region CHOMUTOV

V červnu oslaví 65 let pan Jiří Kupec, bytem Jirkov. Přejeme hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

Region ŠUMPERK

V červnu 2025 oslaví 67 let paní Jarmila Chytilová z Vikýřovic, 66 let paní Evgenie Rebicer z Libiny, 85 let paní Emilie Souralová, rozená Zahradníková z Novostavců, nyní z Vikýřovic, 81 let paní Jiřina Žáková z Velkých Losin.

V červenci 2025 oslaví 69 let pan Miroslav Jon z Vikýřovic, 80 let paní Věra Jonová z Nového Malína, 68 let pan Josef Pospíšil z Nového Malína, 69 let pan Stanislav Procházka z Libiny, 93 let paní Lydie Purová, rozená Beštová ze Straklova Českého, nyní ze Šumperka, 85 let paní Vlasta Tomášková, rozená Šmídová z Novin Českých, nyní ze Zábřeha.

Všem oslavencům blahopřejeme.

Region MOHELNICE

V červnu oslaví 86 roků Košťál Zdislav z Lipiny, t. č. Mohelnice, v červenci slaví 93. narozeniny Božena Machová z Martinovky, nyní z Loštic. Všem našim jubilantům přejeme pevné zdraví.

Region PODBŮRANY

V červnu a červenci blahopřejeme těmto oslavencům: Zdeněk Braniš z Očihova 65 let, Alla Křížová ze Zdolbunova, dnes bytem Podbořany, 83 let a Emilie Stieberová z Bojarky, dnes bytem Blov, 87 let. Všem oslavencům, i těm, kteří zde nejsou jmenováni, upřímně gratulujeme.

NAŠE ŘADY OPUSTILI

Region Tachov

Ve věku nedožitých 88 let zemřela v Tachově paní Petrášová, která pocházela z Olšanky. Upřímnou soustrast rodině a všem pozůstalým.

Region Nymburk

S bolestí v srdcích oznamujeme, že 18. dubna 2025 nás navždy opustil pán Fedor Pišl, naposledy bytem Milovice nad Labem.

Pan Fedor Pišl pocházel z Malé Zubovštiny v Ukrajině. Byl to uznávaný oční lékař, hodný a obětavý člověk. Upřímnou soustrast zarmoucené rodině, všem přátelům a známým.

Region Litoměřice

Dne 8. dubna zemřela ve věku 94 let Lída Vlčková z Mirotína, posledně bytem Litoměřice. Upřímnou soustrast rodině.

Region Moravskoslezský

V dubnu 2025 nás opustila paní Anna Sommerová z Bílovce, ve věku 94 let. Byla členkou sdružení krátce, až od roku 2023, ale velmi si zamilovala Zpravodaj, který mívala půjčený. Vždy se na něj těšila a přečetla jej úplně celý. Členkou se stala proto, že jej chtěla dostávat také.

V květnu 2025 – dlouholetá členka od roku 2007, paní Leonida Dolečková z Nového Jičína, ve věku 88 let. Upřímnou soustrast pozůstalým.

Region Olomouc

Oznamujeme, že dne 17. 4. 2024 zemřela paní Marie Pospíšilová z Podcurkova, naposledy bytem v Olomouci. Upřímnou všem soustrast pozůstalým.

Region Chomutov

Dne 23. 3. 2025 zemřela ve věku nedožitých 92 let paní Stanislava Lebedová ze Sofieky, naposledy bytem v Chomutově.

Dne 15. 4. 2025 zemřel ve věku 90 let pan Miroslav Tomeš z Hubína Českého, bytem naposled Žatec.

Dne 7. 5. 2025 zemřela ve věku 101 let paní Nona Tomášková ze Zdolbunova, naposledy bytem Jirkov. Upřímnou soustrast rodinám a pozůstalým.

101 letá Nona Tomášková a Jaroslav Báča ze dne 13. 12. 2024 (Foto: J. Báča).

Odešla Marie Vegrichtová

Dne 15. 4. 2025 zemřela moje maminka Marie Vegrichtová, rozená Roubalová. Narodila se na Ukrajině v české vesnici Holoveň Česká 28. 8. 1925. Její život nebyl jednoduchý, tak jako u mnohých tam narozených. Dětství a mládí strávila pod stalinskými represemi, jako násilná kolektivizace, rabování zlata u prostých občanů, deportace na Sibiř, anebo hladomor, kdy na vlastní oči viděla spoustu umírajících ukrajinských ubožáků. Potom byla se spoustou dalších dětí odvezena do Německa na nucené práce. Přežila i toto. Když se vrátila po válce domů na Ukrajinu, tak ji místní ruská vládnoucí zvlle označila jako nepřitele lidu načichlého fašismem. Okamžitě odešla do města Slavuta na studium zdravotní školy. Tu ovšem nedokončila a v roce 1947 odjela jako mnozí do Čech. Tady už konečně začal normální život.

Kdo jste ji znali, vzpomeňte.

Text: dcera Alena Holečková, rozená Vegrichtová.

Upozornění! Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha č. ú.: 252001907/0300 Československá obchodní banka a.s., Poštovní spořitelna, Rožtylská 1, 225 95 Praha. Prosíme, abyste neupomínali zveřejnění dárců a darů, zveřejňujeme je až po obdržení účetního dokladu. Peněžní dary neposílejte na adresu šéfredaktora. Změny v evidenci členství, adres, přihlášky nových členů, ukončení členství a dotazy zasílejte zásadně na adresu Marie Nečasová, Podhájek 68/V, 471 24 Mimoň, tel: 728 351 726, e-mail: m.necasova@seznam.cz. Děkujeme.

Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřebu svých členů. Redakční rada: M. Srbecký, K. Stieberová, E. Š. Langpaulová, N. Chejnovská. Vychází jako občasník. Ve Zpravodaji jsou použity obrázky z fotobanky Canva. Číslo vydání 3/2025. Redaktorka: N. Chejnovská. Příspěvky nejsou honorované, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: zpravodajscvp@seznam.cz nebo na N. Chejnovská, Dlouhý Újezd 202, 34701 Tachov. Tiskne: MH Tisk, Bubenská 43, 170 00 Praha 7 Holešovice. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod ev. č.: MK ČR E 5901. Termín pro zaslání příspěvků do č. 4/2025 je 25. 7. 2025. www.scvp.eu. Toto číslo vyšlo 10. června 2025. Číslo 4/2025 vyjde v srpnu.